

K. Levent Zoroğlu'na Armağan
Studies in Honour of K. Levent Zoroğlu

AYRIBASIM / OFFPRINT

K. Levent Zoroğlu'na Armağan
Studies in Honour of K. Levent Zoroğlu

Editör / Edited by
Mehmet TEKOC AK

Suna – İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü
Suna & İnan Kıraç Research Institute on Mediterranean Civilizations

SUNA – İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

Armağan Dizisi / Festschrift Series: 3

K. LEVENT ZOROĞLU'NA ARMAĞAN
STUDIES IN HONOUR OF K. LEVENT ZOROĞLU

Editör / Edited by
Mehmet TEKOCAK

ISBN 978-605-4701-27-8

© Suna – İnan Kiraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Antalya 2013

Yayıncı Sertifika No / Publisher Certificate No: 25840

Bütün hakları saklıdır. / All rights reserved.

Bilim Kurulu / Scientific Committee
Celal ŞİMŞEK
Nurettin ARSLAN
Bilal SÖĞÜT
Mehmet TEKOCAK

Bu yayındaki bütün makaleler bilim kurulu değerlendirmesinden geçmiştir.

All papers have been evaluated by the scientific committee.

Tüm metin ve fotoğrafların yayım hakkı saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yazarların ve yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz. Bu eser ile ilgili tüm sorumluluklar yazarlarına aittir.

All rights reserved. No part of this book may be used or reproduced in any manner without written permission from the author and the publisher except in the context of reviews. Responsibility of the essays in this work rests on its author(s).

Yazışma Adresi / Mailing Address
Barbaros Mah. Kocatepe Sok. No. 25
Kaleiçi 07100 ANTALYA - TÜRKİYE
Tel: 0 (242) 243 42 74 • Fax: 0 (242) 243 80 13
akmed@akmed.org.tr
www.akmed.org.tr

Baskı / Printed by
Matsis Matbaa Hizmetleri
Sefaköy / İstanbul
Tel: 0212 624 21 11 www.matbaasistemleri.com
Sertifika No / Certificate No: 20706

Yapım ve Dağıtım / Production and Distribution
Zero Prod. San. Ltd. Şti.
Abdullah Sokak, No. 17, Taksim
34433 İSTANBUL - TÜRKİYE
Tel: +90 (212) 244 7521 Fax: +90 (212) 244 3209
e.mail: info@zerobooksonline.com
www.zerobooksonline.com/eng www.egeyayinlari.com

İçindekiler / Contents

Önsöz (Mehmet Tekocak)	IX
Sunuş (Ömer Özyiğit)	XIII
Selçuk Üniversitesi ve Arkeolojiye Adanmış Bir Ömür (Prof. Dr. Hakkı Gökbel, Rektör)	XV
Fakültemizin İlklerinden (Prof. Dr. Âlim Gür, Dekan)	XVII
Prof. Dr. K. Levent Zoroğlu'nun Özgeçmişi ve Yayınları	XIX
<i>Mustafa Büyükkolancı</i>	
Müzeci Kökenli Dostum, Bilim İnsanı Levent Zoroğlu'na	1
<i>Celal Şimşek</i>	
Bir Öğrencisi Olarak Benim Gözümde Levent Zoroğlu Hocam	3
<i>Catherine Abadie-Reynal</i>	
Italy and Zeugma (I st -III rd c. A.D.)	5
<i>Işık Adak-Adıbelli</i>	
Tarsus Cumhuriyet Alanı'nda Bulunan İnsan Tasvirli Afrika Kırmızı Astarlıları	19
<i>Hüseyin Adıbelli</i>	
Tarsus'ta Arkeolojik Mirası Korumanın Yarattığı Sonuçlar ve 2001 Yılı Kanalizasyon Kazılarının Sürpriz Bulguları	29
<i>Engin Akdeniz</i>	
Kayacık ve Çevresinin Arkeolojik Potansiyeli	41
<i>Ali Akın Akyol</i>	
Dünyada ve Türkiye'de Arkeometrinin Dünü ve Bugünü	55
<i>A. Oğuz Alp</i>	
Burdur Arkeoloji Müzesi'nden Geç Roma-Erken Bizans Dönemi'ne Ait Üç İon Sütun Başlığı	63
<i>Melih Arslan</i>	
Yeni Bir Bronz Kybele Heykelciği	73
<i>Nurettin Arslan</i>	
Frank Calvert Koleksiyonu'nda Akhilleus Ressamı'na Ait Bir Nolan Amphora	81
<i>Sümer Atasoy</i>	
Kentsel Arkeoloji ve İstanbul	89
<i>Mustafa Bilgin – Burcu Derin</i>	
Nif (Olympos) Dağı Karamatpe Yerleşmesi'nde Bulunan Kuşlu Kotyle ve Skyphoslarla İlgili İlk Değerlendirmeler	97
<i>Emanuela Borgia</i>	
Building Activities in Roman and Proto-Byzantine Cilicia through Epigraphic Sources	115

<i>Aytekin Büyükközer</i> Knidos'un Kent Planlamasında Limanların Yeri ve Kentle İlişkisi	139
<i>Aynur Civelek</i> Seikilos'un Şarkısı	155
<i>Mustafa Tolga Çırak</i> Kelenderis Toplumunda Element Analiziyle Paleodiyet'in Ortaya Çıkarılması ve Diagenesis	161
<i>Ertekin M. Doksanaltı – İbrahim Karaoğlan – L. Ufuk Erdoğan</i> Giresun-Aretias/Khalkeritis Adası 2011-2012 Kazıları Ön Raporu	175
<i>Bahadır Duman</i> Lykos Laodikeiası'nda Bulunan Batı Yamacı Tekniğinde Bezenmiş Seramikler	191
<i>Erkan DüNDAR</i> Imports from Ionia: A Group of Ionian Ceramics from the Building Complex on the Tepecik Acropolis at Patara	205
<i>Makbule Ekici</i> Lagina ve Çevresi'nde Bulunan Bir Grup Hellenistik Dönem Hanedanlık Sikkesi	233
<i>Eugenia Equini Schneider – Chiara Morselli</i> Elaiussa Sebaste, Rock Tombs between the Theater and the Agora	245
<i>Adele Federica Ferrazzoli</i> Late Hellenistic Stuff from Elaiussa Sebaste	257
<i>Zaraza Friedman</i> The Ships Depicted on the Kelenderis Mosaic	277
<i>Ian Hodder</i> Why do Pot Styles Change? A Consideration of Culture Change from the Perspective of Çatalhöyük	293
<i>Bilge Hürmüzlü</i> Isparta Müzesi'nde Korunan Karia Kökenli Bantlı ve Dalgalı Çizgi Bezekli Oinokhoeler	305
<i>Veronica Iaocomi</i> Private Architecture and Building Techniques at Elaiussa Sebaste, Isauria (Rough Cilicia) in Late Antiquity and Early Byzantine Period. A Methodological Approach	313
<i>İlker Işık</i> Antik Çağ'da Epikürosçuluk	329
<i>Deniz Kaplan</i> Korykos'un (Kilikia) Roma İmparatorluk Dönemi Üzerine Yeni Gözlemler	335
<i>Haşim Karpuz – Tolga Bozkurt</i> İlgin-Beykonak (Tekke) Köyü'nde Halk Mimarisi	345
<i>Abuzer Kızıl</i> Milas Akkent Lahit Mezarı	361
<i>Asena Kızıllarslanoğlu</i> Gözlükule Kazısı'ndan Bir Grup Etütlük Tunç Çağı Seramiği'nin Mikromorfolojisi	371
<i>Zeynep Koçel Erdem</i> Tekirdağ Müzesi'nden Meidias Üslubu'nda Bir Bodur Lekythos	385
<i>Zafer Korkmaz</i> Distribution of Eastern Sigillata A, Eastern Sigillata B and Eastern Sigillata C Potsherds in Sivas	395

<i>Taner Korkut</i> Ostotheken oder Kindersarkophage?	405
<i>Ergün Laflı</i> Five Early Imperial Lamps from the Museum of Tarsus	415
<i>Chris Lightfoot</i> Write or Light? Roman Glass Inkwells and Lamps	425
<i>Sina Noei</i> 2006 Yılı Kelenderis Kazısı Koruma ve Onarım Çalışmaları – Ön Rapor	433
<i>Mehmet Okunak</i> Hierapolis 159D Nolu Tümülsü ve Buluntuları	441
<i>Elif Özer</i> Olympos Antik Kenti'nden Bir Grup Rölyefli Lahit	479
<i>İlham Öztürk</i> Mersin İli, Silifke İlçesi, Yeşilovacık Beldesi, İnönü Mevkii Gözleğentepe Nekropolü Kurtarma Kazısı	499
<i>Ömer Özyiğit</i> Phokaia'da Cenevizliler Dönemi	511
<i>Jeroen Poblome – Dennis Braekmans – Nalan Fırat – Bert Neyt – Eva Kaptijn – Hannelore Vanhaverbeke Femke Martens – Kim Vyncke – Rinse Willet – Marc Waelkens – Patrick Degryse</i> How Did Sagalassos Come to Be? A Ceramological Survey	527
<i>Dalit Regev – Uzi Greenfeld</i> New Finds from the Samaria-Sebaste Necropolis	541
<i>Susan I. Rotroff</i> A Phakos Ostrakinos from the Athenian Agora	569
<i>Bariş Salman</i> Kırşehir Müzesi'nden <i>Dextrarum Iunctio</i> Sahneli Bir Mezar Steli	585
<i>Mustafa Hamdi Sayar</i> Kelenderis'te Antoninus Pius Dönemi'nden Bir Hamam	595
<i>Bilal Söğüt</i> Stratonikeia'da Hellenistik Dönem Öncesi	605
<i>Marcello Spanu</i> Roman Honorary Arches in Cilicia? The Cases of Korykos and Diokaisareia	625
<i>Celal Şimşek</i> Laodikeia Nekropolü'nden Kremasyon Kapları	647
<i>Oğuz Tekin</i> Calchedon and Lysimachia: Remarks on Two Published Hellenistic Weights	705
<i>Mehmet Tekocak</i> Akşehir Müzesi'nde Bulunan Pişmiş Toprak Kandiller	707
<i>Numan Tuna – İlham Sakarya</i> Reşadiye ve Burgaz Kazılarında Bulunan Mortarların Tipolojik Gelişimi	729
<i>Volkan Yıldız</i> Mersin Müzesi'nde Bulunan Bir Grup Attik Vazo	743
<i>Candemir Zoroğlu</i> Anadolu'dan Bir Grup Zırhlı İmparator Heykeli Üzerindeki Bitkisel Bezeme ve Anlamı	757

ÖNSÖZ

Saygıdeğer hocam Prof. Dr. K. Levent Zoroğlu'nu böyle bir yazıyla kısaca tanıtmak gerçekten çok zor bir görevdi benim için. Çalışmaları, yaşantısı, prensipleri ve kişisel özellikleriyle büyük bir değer olan hocamı hâl böyle iken kısa bir yazıyla, sanki çerçeve içerisine sıkıştırılmış bir fotoğraf tadında, nasıl anlatabilirdim ki. Buna rağmen ben de kendisinin her zaman yaptığı gibi zor olanı yapmaya çalışarak bu sınırlı sayfalarda O'nu ve bu zamana kadar geride bıraktıklarını sunmaya gayret ettim.

1971 yılında Side Müzesi'nde başlayan meslek hayatını, 1977 yılında üniversitedeki akademik ortama taşıyan değerli hocam Prof. Dr. K. Levent Zoroğlu'nu ilk kez bundan tam 24 yıl önce tanımıştım. Bu ilk tanışma benim için hiç unutulmayacak bir anıyı da içinde barındırmaktadır. Ben sınıftaki diğer arkadaşlarımdan biraz daha geç başladığım için henüz hiçbir derse girmemişim. Okula geldiğim ilk hafta bölüm dersliklerimizin bulunduğu koridordaki B1 122 nolu sınıfın önünde *Arkeolojiye Giriş* adlı dersin başlamasını bekliyordum. Dersin hocasının Doç. Dr. Levent Zoroğlu olduğunu ders programından biliyordum ama kendisini hiç görmemişim. Tam o sırada oldukça vakur, ciddi ve şık giyimli bir hoca benim önümden geçerek sınıfa giriverdi ve kapıyı kapattı. Haliyle sınıfa ondan sonra girmek zorunda kalmıştım. Hemen derse başladı ve tahtaya bir şeyler yazdı, tahtada yazacak yer kalmadığında ise bana bakarak "*Sen cezalısn*" dedi ve tahtayı silmemi istedi. Benim tahta silme cezam ders sona erene kadar devam etti. Sonradan öğrendik ki hocamız kendisinden sonra derse girilmesine çok kızar ve bunu bazen sözle, bazen bu tür davranışlarla, kimi zaman da derse almayarak muhakkak cezalandırırdı. Hocamız haklıydı çünkü kendisi derslerine gelmemezlik yapmadığı gibi geç de kalmazdı. Bu tutumundan emekli olduğu güne kadar asla taviz vermedi ve bu yönüyle herkesin takdirini kazandı. Bu yüzden de öğrenciliğimiz boyunca kendisi en çekindiğimiz hoca olmuştur. Benimkisi galiba şanslı olduğum bir güne denk gelmişti ve ucuz atlatmıştım. Belki de bu olay hocamla bugüne kadar sürecek olan birlikteliğimizin bir habercisiydi. Çünkü aynı yılın sonunda öğrenci olarak katıldığım ve beni bu meslek dışında başka hiçbir mesleği yapamam diyecek kadar sabit düşünceli hale getiren, Kelenderis Antik Kenti Kazısı'nın başkanı da yine kendisiydi.

Benim gibi daha birçok kişiyi akademisyenliğe yönlendiren ve bu konuda elinden gelen tüm imkânı bizler için hiç çekinmeden seferber eden hocamız, emeğinin karşılığını da fazlasıyla almıştır. Halen ülkemizdeki pek çok üniversitenin arkeoloji bölümlerinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda ve müzelerde O'nun yetiştirdiği, ondan feyz almış olan öğrencileri görev yapmaktadırlar. Bunlardan akademik hayata devam edenler buldukları üniversitelerin üretkenliğine önemli katkılar sağladıkları gibi aynı zamanda birçoğu ulusal ve uluslararası alanda ses getiren arkeolojik kazı ve araştırma projelerine başkanlık etmekte, önemli işlere imza atmaktadırlar. Öğrencilerinin başarılı olmalarındaki yegâne ortak nokta hepsinin Levent Zoroğlu hocalarından öğrendiklerini harfiyen uygulama gayretleridir. Levent Zoroğlu hocamız ve Kelenderis Kazısı etrafında filizlenen öğrencileri için bir okul olmuş, bu okulun gayretli öğrencileri feyz aldıkları geleneğin birer temsilcisi ve öğreticisi haline gelmişlerdir. Hocamız ve ekibi tıpkı bir asırlık çınar ağacı gibi ülkemizin akademik hayatına ve arkeolojisine yıkılmamak üzere kök salmış durumdadır. Bu gelenek ülkemiz arkeolojisine yaklaşık 50 yılını adanmış olan hocamızın adeta bir ekol haline gelmiş çalışma sistemi ve etik değerler olgusundan meydana gelmektedir. Levent Zoroğlu ekolü; usanmadan çalışkan olmak, ciddi ve disiplinli olmak, titiz olmak, sabırlı olmak, araştıran ve sorgulayan olmak, hoşgörülü olmak, adanmış olmak, yardımsever olmak, paylaşmak ve her şeyden önemlisi bir bilim insanı olduğunu unutmadan çalışmak üzerine kuruludur.

Prof. Dr. Levent Zoroğlu ismi akademik dünyada iki ana disiplinle özdeşleşmiş durumdadır. Bunlardan ilki arkeolojik kazılarda ve buna bağlı olarak müze koleksiyonlarında en sık gördüğümüz seramiklerdir. Değerli hocam yurt içinde ve yurt dışında hemen her dönemden seramikler üzerine birçok yayın yapmış ve bu yüzden de hem ülkemizde hem de yurt dışında hatırı sayılır bir yer edinmiştir. Daha önceki dönemlerde dikkate değer bulunmayan Hellenistik ve Roma Dönemi seramikleri ile ilgilenerek bu alanda uzmanlaşan Levent Zoroğlu hocamız bu konuda çalışanların olduğu kadar seramik araştırmaları alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların da müracaat ettikleri bir otorite haline gelmiştir. Kendisinin uluslararası seramik komisyonlarına olan üyelikleri ve *Corpus Vasorum Antiquorum Türkiye Komitesi'nin* başkanlığını yürütüyor olması bunun en açık göstergesidir. Alanında dünyanın en saygın projelerinden birisi olan *Corpus Vasorum Antiquorum* serisinin Türkiye'deki ilk bandı olan “*Silifke Müzesi Corpus'unu*” çıkaran Levent Zoroğlu ülkemizde bu alandaki bir ilke imza atmış oldu. Doktora tezi kapsamında tespitini yaptığı “*Kızılırmak Havzası Seramikleri*” ifadesini literatüre kazandırmıştır.

Levent Zoroğlu ismiyle özdeşleşen ikinci çağrışım ise Kelenderis Antik Kenti ve kentin içinde yer aldığı Kilikya Bölgesi olmuştur. Hocamızın Kelenderis'le tanışması uzun yıllar çalıştığı Stratonikeia'dan ayrılarak kendi adına çalışmaya karar verdiği 1980'li yıllara kadar uzanır. Özgeçmişinde de görüleceği üzere kendisi, önceki yıllarda Stratonikeia dışında da pek çok projede ekip üyesi olarak görev aldığı gibi, bir bölümünü de bizzat yönetmiştir. Neredeyse arkeoloji ile ilk tanıştığı yıldan itibaren aralıksız kazı ve araştırmalara katılmıştır. Zoroğlu'nun Kelenderis'e yönelmesindeki en önemli etken Silifke Müzesi'nde görmüş olduğu Attik vazolardır. Zamanın müze müdürü olan dostunun bu eserlerin Kelenderis'ten geldiğini söylemesi, burada uzun yıllar süreceği kazı ve araştırmaların da kıvılcımını ateşlemiş oldu. Kentte ve bölgede birkaç yıl sürdürdüğü incelemelerin ardından 1986 yılında Anamur Müze Müdürlüğü ile ortak olarak başlattığı Kelenderis Kazıları'nı sonraki yıllarda kendisine verilen Bakanlar Kurulu Kararı ile başkan olarak yürütmeye başlamıştır. Geçmişte çok fazla rağbet görmeyen bu yüzden de oldukça bakir durumda olan Kilikya Bölgesi'ne gelerek oldukça zor şartlarda başarılı ve uzun soluklu çalışmalar gerçekleştirmiş olması, kendisini Kilikya Bölgesi tarihi coğrafyası ve arkeolojisiyle ilgili de otoritelerden biri haline getirmiştir.

27 yıl önce neredeyse bir kazma, kürek ve el arabasıyla, çok güç şartlarda başlamış olan Kelenderis Antik Kenti Kazıları, hocamızın sahip olduğu pratik zekâsı, büyük fedakârlıkları ve stratejik planlaması sayesinde her yıl güçlenen ve kendi ekolünü yaratmış olan kurumsal bir yapı halini almıştır. Bu kurumsal yapı, birçok bilim insanının ve arkeoloğun mesleki gelişimine vesile olduğu gibi etik değerlere duyarlı ve disiplinli bireylerin yetiştirilmesine de büyük katkı sağlamıştır. Kelenderis Kazısı aynı zamanda Selçuk Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü'nün de halen devam eden uygulamalı eğitim ve öğretimin verildiği bir kazı laboratuvarı olmuştur. Benden önce, benim zamanımda ve sonrasındaki öğrencilerin Kelenderis kazısı için söyledikleri şu söz; “*şayet bir şey öğrenmek istiyorsan kesinlikle Kelenderis Kazısı'na katılmalısın*” bu kurumsal yapının değerini gösteren en somut kanıttır. Bu sözün ortaya çıkmasının sebebi pek tabii ki Levent Zoroğlu hocamızın işine olan ciddi bakışı ve tavizsiz disiplin anlayışydı. 1990 yılından itibaren kazısına katılarak bu duruma en uzun süre tanık olan kişi olma şerefi de bu satırların yazarına nasip olmuştur. Bir gün bile hocamızın bizden sonra kalktığını, kazı alanına gelmediğini ve herhangi bir sorumluyu cevapsız bıraktığını görmedim. Hemen her gün sabahın beş buçuğunda kalkar, gece yatana kadar da büyük bir heyecan ve istekle çalışırdı. İlk zamanlar tükenmek bilmeyen bu gücü nereden bulduğunu şaşkınlıkla karşıladığım hocamı tanıdıkça bunun bir felsefe, bir aşk olduğunu anladım. Aşık olunan ise arkeoloji bilimidir. Bu felsefe onun biz öğrencilerine tekrarladığı şu cümlelerinde ses bulurdu;

“*Kazılarda önemli olan hızlı kazmak değildir. Bizler defineci değil bilim insanlarıyız. Arkeolojik alan kazıları sıradan kazılar değildir. Bizler vurduğunuz her kazmaya ve bulduğumuz her esere çok büyük özen göstermek zorundayız. Bu sebeple çalışmaların her aşaması büyük bir titizlikle takip edilmeli ve eksiksiz bir şekilde kayıt altına alınmalıdır*”.

Levent Zoroğlu yaptığı tüm çalışmalarında bu etik değerlere bağlı kalmış, bundan da asla taviz vermemiştir. Kazı ve araştırmalarında reklam yaparak popüler olmak gibi bir düşüncesi de asla olmamış, tek gayesi ortaya çıkardığı sonuçları kültürel mirasın korunması ve tanıtılmasına yönelik bir araç olarak kullanmak, yakın çalışma

arkadaşlarını da bu yönde teşvik etmektir. Aynı prensiplerle Tarsus Müze Müdürlüğü ile ortak olarak 1994-2003 yılları arasında Tarsus Cumhuriyet Alanı kazılarını yürütmüş, böylece Kilikya Bölgesi'nin hem dağlık hem de ovalık bölümünde kazı yaparak ülkemiz arkeolojisine olan hizmetlerine bir yenisini daha eklemiştir.

Prof. Dr. Levent Zoroğlu akademik ve mesleki hayatındaki saygınlığı ile başarısını, atandığı idari görevlerin yanı sıra yürüttüğü proje ve faaliyetlerde de göstermiştir. Böylece hem bağlı bulunduğu Selçuk Üniversitesi'ni en iyi şekilde temsil etmiş hem de pek çok kurum ve kuruluşun fikrine başvurduğu veya kendisinden istifade etmek istediği değerli bir şahsiyet haline gelerek, başta ailesi olmak üzere tüm dostları ve biz öğrencilerinin gurur kaynağı olmuştur. Hocamızın kazılarda ve Kültür Varlıklarını Koruma Kurulları'ndaki görevleri sırasında korumacılık ve kültürel miras yönetimi konularında ortaya koyduğu fikirleri ile gerçekleştirdiği uygulamalar, bu alanda cesaretle atılan adımlar olarak örnek gösterilen düzenlemelerdir. Bu konuda sahip olduğu bilgi birikimi ve tecrübelerinden ilgili kurum ve kuruluşların kendisini davet ederek faydalanmak istemiş olmaları, hocamızın korumacılık alanındaki etkinliğinin en büyük ispatıdır. Hocamız tarafından Kelenderis ve çevresindeki kültür varlıklarının korunması konusunda alınan kararlar, bölgenin gelecek nesillere aktarılmasında tarihi öneme sahip uygulamalardır. Kendisinin Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu üyeliği dönemindeki çabaları da hep bu doğrultuda olmuştur. Bununla birlikte hayatının büyük bir bölümünü geçirdiği Konya'nın kültürel ve kentsel mirasının korunması için yaptıkları, bugün için değeri anlaşılmasa da gelecekte ortaya çıkacak olan kazanımlarla farkına varılabilecek olan önemli birer adımlardır. Bugün Konya kent merkezindeki tüm inşai faaliyetlerde ortaya çıkan kalıntıların tespit edilerek kayıt altına alınmasını tamamen Levent Zoroğlu hocamızın Konya Koruma Kurulu Başkanlığı dönemindeki yılmak bilmeyen mücadelelerine borçlu olduğumuza tarih muhakkak şahitlik edecektir.

Öğrenciliğinden itibaren başlayan kazı ve araştırma tecrübesi, bitmek bilmeyen çalışma arzusu, yetiştirdiği müzeci ve akademisyenler, bilimsel etiğe olan saygısı, çalışkanlığı ve disiplinli tutumu, hocamızın arkeoloji bilimi konusunda ülkemizin saygı ve sevgi duyulan, aynı zamanda örnek alınan ve her zaman fikrine başvuru yeri doldurulamayacak nitelikteki bilim insanlarından biri olmasını sağlamıştır. Yurt içinde almış olduğu ödül ve teşviklerin yanı sıra büyük çoğunluğu yurt dışı kurum ve kuruluşlar tarafından verilen burslar kendisinin ne denli önemli bir bilim insanı olduğunun apaçık göstergesidir. Yayınlar listesinde de görülebileceği gibi Prof. Dr. L. Zoroğlu, sahip olduğu bu mesleki bilgi ve becerisini üretime dönüştürmüş olmasıyla da haklı bir saygınlık kazanmıştır. Başta seramik sanatı olmak üzere yurt içinde ve yurt dışında, arkeolojinin pek çok alanıyla ilgili makaleler yazmış, konferanslar vermiş, seminer ve panellere konuşmacı ve yönetici olarak katılmış ve kitaplar yazmıştır. Ancak kendisi bununla da yetinmemiş arkeolojinin sevdirmesi, korumacılık zihniyetinin geliştirilebilmesi adına pek çok platformda konuşmalar yapmış, fikirler üretmiş ve de bunları tüm meslektaşlarıyla her ortamda paylaşmıştır.

Bu kitapta Hocamızın hayatındaki iki kişiden bahsetmemek büyük haksızlık olur diye düşünüyorum. Bunlar hocamızın saygıdeğer eşi Handan Zoroğlu Hocam ve sevgili kızı Deniz Zoroğlu'dur. Handan Zoroğlu hocam diyorum, çünkü kendisi benim üniversite 1. sınıftaki İngilizce dersime girmişti. Onları da hocamla aynı yıl tanıdım. Pek çok kazı sezonunda birlikte kaldık. Zaten her ikisi de kazı ekibinin doğal birer üyesi olmuşlardı. Özellikle Handan Hocam'ın işi çok zordu. Çünkü neredeyse olmayan malzemeye, derme çatma mutfakta üstüne üstlük çok sıcak bir ortamda bizleri doyurabilmek için yılmadan yemekler yapardı. Sayesinde hiç aç kalmazdık. O'nun Konya'da kendi elleriyle yaptığı ev reçelleri kahvaltı soframızı ayrıca taçlandırır. Deniz, yorgun gün sonlarında bizlerin oyun arkadaşı olur, hepimize neşe katardı. Anlayacağınız ailesinden yazın da ayrı kalmak zorunda olan öğrenciler için sıcak bir aile ortamı burada yaratılmıştı. Kazıda gördüğüm bu tabloyu adeta hızlandırılmış bir film karesi gibi şimdi aynen kendim de yaşıyorum.

Saygıdeğer Hocam Prof. Dr. K. Levent Zoroğlu'nun arkeoloji bilimine ve ülkemizin kültürel mirasına yaptığı katkı ve hizmetlerine karşılık minnettarlığımızı sunmak adına kendisi için hazırlanan bu armağan kitabına değerli yazıları ile katkı sağlayan tüm yazarlara çok teşekkür eder, şükranlarımı sunarım. Benim de içerisinde yer aldığım bilim kurumumuzun değerli üyeleri Prof. Dr. Celal Şimşek, Prof. Dr. Nurettin Arslan ve Prof. Dr. Bilal Söğüt'e gelen makalelerin değerlendirilmesi sırasında göstermiş oldukları özen ve harcadıkları değerli emekleri için minnettarlığımı sunarım. Teşekkürün en büyüğünü de, bir makalesinin yanı sıra, kitabın sunuş bölümünü yazmayı

hiç tereddüt etmeden kabul ederek, geçirdiği büyük bir trafik kazası sonucu vücudundaki kırıklara aldırmadan, hastanedeki hasta yatağında “*Sunuş*” yazısını kaleme alan değerli hocam Prof. Dr. Ömer Özyiğit’e ayırmak istiyorum. Kendisine yakışan bu tavrıyla Ömer Hocam gerçekten vefalı bir dost, iyi bir meslektaş ve etkileyici bir yazar olduğunu hepimize bir kez daha göstermiştir.

Ayrıca ilk teklif götürdüğümde, üniversitemizin kuruluşunda ve sonraki dönemlerinde üniversitemiz için büyük emekleri olan böyle değerli bir hocamız için memnuniyetle bir şeyler yazmak isteriz diyerek teklifi kabul eden ve desteklerini esirgemeyen Selçuk Üniversitesi’nin değerli Rektörü Sayın Prof. Dr. Hakkı Gökbel ve Edebiyat Fakültesi’nin Dekanı Sayın Prof. Dr. Âlim Gür hocalarımıza da ayrı ayrı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Bu kitabın meydana gelmesinde, yazarlar ve bilim komitesinin dışında, teşekkürü hak eden birçok kişi var. Onlara teşekkür etmemek büyük haksızlık olurdu. Başta İngilizce metin ve özetlerin büyük çoğunluğunu okuyarak düzeltme sabrını gösteren sevgili dostum Chris Lihghtfoot’a, aynı şekilde Türkçe metinlerin okunmasında göstermiş olduğu sabrı, titizliği ve gayretleri için öğrencim Zehra Ceylancı’ya, İngilizce özetlerin Türkçeye çevrilmesindeki özverili çalışması için Arş. Gör. Dr. Zafer Korkmaz’a, makalelerin yazım kurallarının kontrolü gibi meşakkatli ve bir o kadar da dikkat gerektiren işte göstermiş oldukları hassasiyet, çalışma azmi ve tükenmek bilmeyen enerjileri için Şenol Sevinç’e, Arş. Gör. Dr. Volkan Yıldız’a, bazı makalelerdeki çizimleri yeniden yapmak durumunda kaldığımızda bu konuda yanımızda olan öğrencim Arkeolog Cüneyt Öz’e ve zaman zaman fikir alışverişinde bulunduğum sevgili Candemir Zoroğlu’na ne kadar teşekkür etsem azdır.

Tüm bunların yanı sıra bu kitabın yayınlanmasına verdikleri maddi destekten dolayı Suna İnan – Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü’ne (AKMED) ve onun değerli müdürü Sayın Kayhan Dörtlük’e çok teşekkür eder, şükranlarımı sunarım. Son olarak da her bir enstrümandan ayrı ayrı çıkan notaların kulağa hoş gelen tınılara dönüşmesini sağlayan bir orkestra şefi gibi, gelen yazıları ustaca biçimlendirerek her birine kimlik kazandıran ve haklı olarak edindiği adına layık bir şekilde, bu kitabın dizgi ve baskısını gerçekleştiren Ege Yayınları’ndan Sayın Ahmet Boratav’a ve bilhassa da çok büyük zahmetlere katlanan kitabın görünmez kahramanlarından Hülya Tokmak’a çok teşekkür etmek istiyorum.

Saygıdeğer hocam Prof. Dr. K. Levent Zoroğlu’na ülkemiz arkeolojisi, bilim dünyası ve biz öğrencileri için yaptıklarından dolayı çok teşekkür eder, ailesi ve tüm sevdikleriyle birlikte daha nice sağlık, başarı ve huzur dolu yıllar dilerim.

En içten saygılarımla...

Mehmet TEKOCAK

İstanbul, Ekim 2013

SUNUŞ

Sevgili Dostum, Sevgili Levent Hoca,

Senin için bu yazıyı Ege Üniversitesi Hastanesi'nin bir odasında, trafik kazası nedeniyle çok sayıda bacak, omurga ve kaburga kemiğim kırık olarak yazıyorum. Daha doğrusu ben söylüyorum, bir öğrencim kaleme alıyor. Bana verilen bu görevi daha iyi koşullarda yerine getirmek isterdim. İçinde bulunduğum durum nedeniyle anımsayamadığım üstün niteliklerin için şimdiden eksikliğini hoş gör. Biliyorsun yarım yüzyıla yakın süre önce seninle tanışmıştık Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin dersliklerinde. 1960'lı yılların sonlarına doğruydum. Sen gececiydin ben de gündüzcü; ama kimi zaman ben gece derslerine giriyordum, sen de gündüz derslerine. Daha sonraki yıllarda da yazgılarımız benzedi. Bir süre müzecilik yaptık seninle. Sen Side ve Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde, ben ise Bergama Arkeoloji Müzesi'nde çalıştım. Müzecilikten akademisyenlik hayatına geçen ilk arkeologlardandık. Bu müzecilik yaşamımızda da seninle oldukça deneyim kazandık bürokrasi ve kazılar konusunda. O zamanlar mesleğimize bağlanışımız daha bir başkaydı. Müzeciler içerisinde en genç, en idealist kişilerdik. Aynı anda akademisyenlik için uğraş veren müzecilerdik.

Mesleki onurumuzdan ve saygınlığımızdan hiçbir zaman ödün vermedik. Özellikle Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu üyeliklerimiz sırasında. Bu çok önemliydi. Ülkemizin ve bütün insanlığın malı olan kültürel varlıkların korunması konusunda doğru bildiğimizden şaşmadık ve tek bir doğru çizgide yürüdük. Bu yaklaşım bizi birçok güçlükle zaman zaman karşı karşıya bıraktı; ancak mesleki saygınlığımızı her zaman korumuş olmamız bizden sonrakilere ne yazık ki pek örnek olamadı. Bu durum ülkenin kültürel varlıklarının korunması konusunda uygulanan yanlış politikalarla ilgiliydi.

Seninle Yunanistan maceralarımızı da hiç unutmadım. Bende güzel anılar olarak kaldı. Üç dört yılda bir Yunanistan Kültür Bakanlığı tarafından düzenlenen Hellenistik Seramik kongrelerine birlikte katılmıştık. 1997'de Girit'in Hanya kentinde, daha sonra 2000 yılında Volos'ta. Atina Havaalanı'nda unuttuğum paltonu almak için uçağa koşarak dalmanı ve arkandan çok sayıda Yunanlı polisin de seninle birlikte uçağa koşturmasını; ayrıca Pire limanında Hanya'ya gitmek üzere gemiye çok sayıdaki bavulumun bir bölümünü taşıman sırasında bana kızmanı ve birlikte kaldığımız otel odalarında seni uyutmamamı unutmadım. Bunlar bende hoş anılar olarak kaldı.

Sevgili Levent Hoca, ülkeye, arkeolojiye, eski eserlere hizmetlerin büyük! Çok sayıda lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri yetiştirdin. Bilimsel çalışmaların ve yaptığın kazılar, son derece önemli. 1971 yılında Prof. Dr. Yusuf Boysal Hocamız ile Muğla, Yatağan, Turgut'ta başlayan kazı serüvenin, Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin kazı çalışmalarıyla sürdü. Prof. Dr. Nimet Özgüç'ün başkanlığındaki Samosata kazı çalışmalarının oldukça önemliydi. Modern bir yerleşim olan Tarsus'un içinde antik kentin göze çarpan bir bölümünü ortaya çıkarman senin büyük projelerinden biriydi. Böylelikle bugünü yaşayan kentli, antik kentle buluşuyor ve onunla bütünleşmiş oluyordu. Arkeolojik parkların modern yerleşimler içerisinde düzenlenerek sergilemeye açılması, koruma bilincinin de yaşayan kentliye aşılması yönünden oldukça önemliydi. En büyük projen ise, 1986 yılından bu yana sürdürdüğün Kelenderis kazılarıydı. Kelenderis ile özdeşleştin ve onu birçok zorluğa karşı yeniden yarattın.

Yazmış olduğun çok sayıda makale ile birçok konuya ışık tuttun. Büyük projen Kelenderis kazılarının üzerine çok sayıda makale ve kitap yazdın. Hellenistik ve özellikle Roma Dönemi seramiği ile Doğu Sigillatları üzerine büyük uzmanlığın tartışma götürmez. Ayrıca Kilikya Bölgesi çalışmalarıyla da ön plana çıktın. Değişik dönemler

üzerine seramik uzmanlığın, kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan mimarlık eserleri ile kazı katmanlarının tarihlenmesinde büyük kolaylık sağladı; çünkü her kazı başkanında bulunması gereken bu uzmanlığın sende fazlasıyla olması, seni diğer kazıcılardan öne çıkardı.

Sevgili Levent Hoca, 40 yılı aşkın bir sürede yapmış olduğun bilimsel nitelikli kazılar ve diğer bilimsel çalışmalar, Anadolu Arkeolojisi'ne hatırı sayılır ölçüde katkı sağladı. Gerek üniversitede, gerekse kazılarda yetiştirmiş olduğun öğrencilerinin bir bölümü akademik hayata atıldı, bir bölümü de müzelerde görev aldı. Bayrağı senden devralacak öğrencilerin senin izinde yürüteceklerdir.

Sevgili Dostum, bundan sonraki yaşamında da sağlık, mutluluk ve başarı dolu yıllar dileğiyle...

Prof. Dr. Ömer ÖZYIĞIT

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ VE ARKEOLOJİYE ADANMIŞ BİR ÖMÜR

Yakın zamanda 38. Kuruluş yıldönümü kutlanan Selçuk Üniversitesi'nin kurucu öğretim üyelerinden olan kıymetli Hocamız Prof. Dr. K. Levent Zoroğlu, üniversitemizin akademik ortamına önemli katkılar yapan değerlerimizden birisidir. Akademik yaşantısının büyük bölümünü Selçuk Üniversitesinde sürdüren Prof. Dr. Zoroğlu, mesleki üretkenliğinin yanı sıra idareci veya yürütücü olarak görev aldığı organizasyon ve projelerdeki yetkinliği ve kişisel saygınlığı ile de kurumumuzu en iyi şekilde temsil etmiştir. Meslek ilkelerine ve akademik etik değerlere gösterdiği hassasiyet her türlü takdire şayandır.

1986 yılından beri sürdürülen ve adı hem kendisi hem de üniversitemiz ile birlikte anılan Kelenderis Antik Kenti Kazısı başta olmak üzere, ülkemiz kültür mirasının korunması ve araştırılması için gerçekleştirdiği çalışmalarda gösterdiği gayret ve üstün başarı, Selçuk Üniversitesi'nin haklı gurur kaynaklarından birisi olmuştur.

Mesai arkadaşları ve öğrencileri arasında ciddiyeti ve prensiplerinin yanı sıra nezaketi nedeniyle de büyük saygı ve sevgi gören Prof. Dr. Zoroğlu, bu gibi değerleri yaşatıyor olması ile genç akademisyenlerin örnek alması gereken bir kişiliğe sahiptir. Bununla birlikte, dünya görüşü ve bitmek bilmeyen merakı nedeniyle ülke ve dünya gündemini yakından takip eden biri olarak, yenilik ve gelişime açık olan Prof. Dr. K. Levent Zoroğlu, yakın çevresinin olduğu kadar üniversite yönetimlerinin de görüş aldığı bir fikir adamı olmayı bilmiştir.

Bütün bu özellikleriyle yeri doldurulması zor olan kıymetli Hocamızın dersliklerdeki mesaisi bitmiş olsa da ülkemiz kültür ve sanat hayatına kazandıracığı eserlerin artarak devam edeceği şüphesizdir.

Üniversitemizin akademik yaşantısına, ülkemizin kültürel mirasına ve bilime yaptığı katkılardan dolayı kendisine teşekkür eder, Selçuk Üniversitesi Ailesi adına şükranlarımı sunarım.

Prof. Dr. Hakkı GÖKBEL
Selçuk Üniversitesi Rektörü

FAKÜLTEMİZİN İLKLERİNDEN

Fakültemizde 31.03.1977 tarihinde göreve başlayıp 17.07.2013'te emekli olana kadar hizmet eden Prof. Dr. Kamil Levent Zoroğlu hocamızla 30 yılı aşkın bir süredir tanışırız. Değerli hocamız mesleki saygınlığının yanında insani ilişkilerine gösterdiği özen sebebi ile de her zaman takdir edilen bir şahsiyet olmuştur.

Sosyal bilimlere verdiği önemi her zaman dile getiren sayın Prof. Dr. Zoroğlu, gerek proje bazında, gerekse şahsi olarak yürüttüğü çalışmalarında etik prensipleri ve yenilikçiliği önde tutmuş, akademik yaşantıya gereken katkıyı sağlamıştır. Prof. Dr. K. Levent Zoroğlu'nun yükseköğrenimin esası olan lisans ve lisans üstü derslerine gösterdiği titizlik, kendisinin mesleki ilkelere ve etik değerlere olan bağlılığından kaynaklanmaktadır.

Prof. Dr. Zoroğlu başta halen devam eden Kelenderis (Mersin/Aydıncık) antik kenti olmak üzere, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde yaptığı arkeolojik kazı ve araştırmalarla kendi alanında takdir toplamıştır. Bütün bunların yanı sıra kültürel mirasla ilgili görev aldığı kurumlarda da mesleki ilkeler çerçevesinde hareket eden, söz konusu alanlarda yeni yaklaşımlar getirebilen Prof. Dr. K. Levent Zoroğlu'nun bu çalışmalarına devam etmesi, ülkemiz kültür değerlerinin araştırılması ve korunması bakımından büyük önem arz etmektedir.

Bu açıdan bakıldığında Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi akademik kadrosunun saygın isimlerinden olan Prof. Dr. Zoroğlu'nun emeklilik yıllarında da gerçekleştireceği proje ve yayımlarla akademik üretkenliğinin devam edeceği şüphesizdir.

Sayın Prof. Dr. Kamil Levent Zoroğlu hocamıza fakültemize ve bilim dünyasına yaptığı değerli katkılarından dolayı çok teşekkür eder, bundan sonraki hayatının da sağlıklı, huzurlu ve üretken olarak geçmesini içtenlikle dilerim.

Prof. Dr. Âlim GÜR
Selçuk Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi Dekanı

PROF. DR. K. LEVENT ZOROĞLU'NUN ÖZGEÇMİŞİ VE YAYINLARI

ÖZGEÇMİŞ

17 Temmuz 1946 Öğretmen Hasan Zoroğlu ve eşi Nezihe Zoroğlu'nun ilk çocuğu olarak Maraş'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini burada tamamladı.

Öğrenim

1967-1971	Lisans	Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Klasik ve Çağdaş Anadolu Arkeolojisi Bölümü.
1972-1974	Yüksek Lisans	Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Klasik Arkeoloji Bölümü.
1974-1978	Doktora	Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Klasik Arkeoloji Bölümü.

Mesleki ve Akademik Geçmişi

1971-1972	Müze Uzmanlığı	Side Müzesi.
1972-1977	Müze Uzmanlığı	Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi.
1977	Araştırma Görevlisi	Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü.
1982	Yardımcı Doçent	Selçuk Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü.
1984	Doçent	Selçuk Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü.
1995	Profesör	Selçuk Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Klasik Arkeoloji Bölümü.

İdari ve Diğer Görevler

1978-1980	Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği Genel Başkanlığı.
1984-1989	Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Üyeliği.
1993-1995	Selçuk Üniversitesi, Silifke Taşucu Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğü.
1993-1996	Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Üyeliği.
1997-1998	Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Üyeliği.
1997-1999	Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği Genel Başkanlığı.
2004-2011	Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Üyeliği.
2007-2013	Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı Başkanlığı.
2013	Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü Başkanlığı.

Üyesi Olduğu Bilimsel Kuruluşlar

- Alman Arkeoloji Enstitüsü.
- Avusturya Arkeoloji Enstitüsü.
- Rei Cretariae Romanae Fautores (RCRF) (Uluslararası Roma Seramik Komisyonu).
- Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü (Turkish Institute of Archaeology).
- Corpus Vasorum Antiquorum Türkiye Komitesi (Başkan).

Aldığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Burslar ve Hibeler

1974-1977	American Research Institute in Turkey (Türkiye'de American İlmi Araştırmalar Derneği) Doktora Bursu.
1979-1980	Selçuk Üniversitesi Yurt Dışı Dil ve Araştırma Bursu (Almanya).
1984	British Council Araştırma Bursu (British Museum ve Ashmolean Museum'da Araştırma).
1986	Fransız Kültür Bakanlığı, Paris Louvre Müzesi'nde Araştırma Bursu.
1991	Alman Arkeoloji Enstitüsü Bursu, Berlin DAI Merkezi'nde Araştırma.
1993	Alman Arkeoloji Enstitüsü Bursu, Yunanistan'da Samos ve ve Atınada Araştırma Bursu.
1998	Alman Arkeoloji Enstitüsü Bursu, Berlin DAI Merkezi'nde Araştırma.
1998	Fransız Kültür Bakanlığı Araştırma Bursu.
1998	Amerikan Arkeoloji Enstitüsü 100. Yıl Kongresine Katılım Bursu.
1999	Viyana Üniversitesi Araştırma Bursu.
2001	Fransız Kültür Bakanlığı Antioch Toplantısı (Lyon) Katılım Bursu.
2008	Amerikan Büyükelçilik Hibesi (Kelenderis Agora Bazilikası Konservasyonu Amaçlı).

Katıldığı Kazılar

1971-1982	Stratonikeia Kazıları, Muğla (Prof. Dr. Yusuf Boysal başkanlığındaki).
1972-1974	Alaca-Eskiyapar Kazısı, Çorum (Raci Temizer başkanlığındaki).
1972-1973	Ilgın-Yalburt Kazısı, Konya (Raci Temizer başkanlığındaki).
1982-1985	Samsat Kazısı, Adıyaman (Prof. Dr. Nimet Özgüç başkanlığındaki).

Yürüttüğü Kazılar

1974	Mercimektepe Kazısı, Yozgat.
1994-2003	Tarsus Cumhuriyet Alanı Kazıları, Mersin.
1986-	Kelenderis Antik Kenti Kazıları, Mersin (halen devam ediyor).

Doktora ve Diğer Danışmanlıklar

Asuman Baldıran	Selçuk Üniversitesi Stratonikeia Nekropol Buluntuları (1990).
Hasan Bahar	Selçuk Üniversitesi İsauria Bölgesi Tarihi (1991).
Mehmet Taşlıalan	Yalvaç Müzesi, Emekli Müze Müdürü Pisidia Antiocheia'sı Augustus Kutsal Alanı ve Tapınağı'nın Rekonstrüksiyonu (1993).
Hatice Çorbacı	Adıyaman Üniversitesi Anadolu'da Alabastronlar (1995).
Nurettin Arslan	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Kilikya Bölgesi Demir Çağı Seramiği (1998).
Abuzer Kızıl	Muğla Üniversitesi Karya Bölgesi Roma Dönemi Anıt Mezarları (1999).
Mehmet Tekocak	Selçuk Üniversitesi Kelenderis Roma Çağı Seramiği (2006).
Bahadır Duman	Pamukkale Üniversitesi Laodikeia Hellenistik ve Erken Roma Dönemi Seramiği (2010).
Şehnaz Eraslan	Kültür ve Turizm Bakanlığı Roma İmparatorluk Dönemi Mozaik Sanatında Okeanos ve Tethys Betimlemelerinin Tipolojik ve İkonografik Açından Değerlendirilmesi (2011).
Volkan Yıldız	Dicle Üniversitesi Akamenid Dönem'de Kilikya Bölgesi ve Yakın Çevresinde Attika Seramiği (2013).

Zafer Korkmaz	Selçuk Üniversitesi Kilikya Demir Çağı Yerleşimleri (2013).
1993	TRT İzmir Televizyonu tarafından hazırlanan "Akdeniz'de Hayat" adlı 12 bölümlük belgesel danışmanlığı.
2008	GAP Bölgesi Turizm Planlama ve Tarihi Çevrenin Korunması ve Sergilenmesi Projesi danışmanlığı.
2013	Yeni Antakya Müzesi Mozaiklerinin Sergilenmesi Danışmanlığı (devam ediyor).

Yürüttüğü Dersler

Mitoloji

Arkeolojiye Giriş ve Yöntemi

Seramik Sanatına Giriş

Arkaik Devir Figürlü Seramik Sanatı

Klasik Devir Figürlü Seramik Sanatı

Antik Devir Resim Sanatı

Anadolu Tarihi Coğrafyası

Anadolu Antik Kentleri

Eski Anadolu Tarihi - Klasik Çağlar

Antik Kilikya Bölgesi Sanatı (YL)

Attik Figürlü Vazo Sanatı (DR)

YAYINLAR

Kitaplar

1994	<i>Kelenderis I. Kaynaklar, Kalıntılar, Buluntular</i> , Ankara.
1995	<i>Tarsus Tarihi ve Tarihsel Anıtları</i> , Adana.
1997	<i>A Guide to Tarsus</i> , Ankara.
2009	<i>Corpus Vasorum Antiquorum, Turkey, Fascicule 1, Silifke Museum 1</i> , İstanbul.

Çeviri

2000	W. M. Ramsay, <i>Aziz Pavlus'un Kenti, Tarsus (The Cities of St. Paul, Tarsus, London, 1907)</i> , Türk Tarih Kurumu Yayınları, X. Dizi, Sayı:19, Ankara.
------	---

Kitap Eleştirisi

1992	H. Hellenkemper – F. Hild, "Neue Forschungen in Kilikien", <i>Belleten</i> LVI, 307-310.
------	--

Makaleler

1975	"Kafkasya Uygarlığı", <i>Kuzey Kafkasya V</i> , İstanbul, 30-35.
1977	"Yozgat-Mercimektepe Sondajı", <i>Türk Arkeoloji Dergisi XXIV-1</i> , 195-202.
1979	"Eskiyapar'da Bulunan Kızılırmak Havzası (Galat Denilen) Boyalı Seramikler, <i>VIII. Türk Tarih Kongresi</i> , 346-354, Lev. 209-214.
1981	"Kültepe'de Bulunan Hellenistik Çağa ait bir Amphora", <i>S.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi</i> , Sayı: 1, 239-252.
1983	"İstanbul ve Bonn'da Bulunan iki Skyphos", <i>S.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi</i> , Sayı: 2, 135-144.
1984	"Konya Adının Kaynağı Hakkında Dökümanlar", <i>Konya Kitabı</i> (der. F. Halıcı), Ankara, 137-140.
1986	"Kelenderis Mezar Buluntuları", <i>Anadolu Araştırmaları (Prof. Dr. U. Bahadır Alkım Hatıra Sayısı) X</i> , 455-469.
1986	"Kızılırmak Havzası Kaplarının Biçim ve Süs Gelişimine Örnekler", <i>IX. Türk Tarih Kongresi</i> , Cilt: 1, 495-512, Levha: 223-227.
1986	"Samsat'da Bulunan Doğu Sigillatları", <i>S.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi</i> , Sayı 3, 61-100.

- 1987 “Kelenderis 1986 Yılı Çalışmaları”, *V. Araştırma Sonuçları Toplantısı-1*, 409-422.
- 1987 “Kızılırmak Havzası Kapları”, *Anadolu Demir Çağları Sempozyumu* (ed. A. Çilingiroğlu), 24-27 Nisan 1984 İzmir, 65-70.
- 1988 “Doğu Dağlık Kilikya 1987 Yılı Araştırması”, *VI. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 393-406.
- 1988 “Kelenderis, 1987”, *Anatolian Studies* 38, 200.
- 1989 “Some Roman Names on Eastern Sigillata A from Samosata”, *The Eastern Frontier of The Roman Empire Proceedings of a Colloquium Held at Ankara, British Institute of Archaeology at Ankara Monograph No. 11, BAR Int. Ser. 553 (ii)* (eds. D. French – C. Lightfoot), 573-579.
- 1991 “Kelenderis 1989 Yılı Kazısı”, *12. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 301-322.
- 1991 “The Iron Age Finds from Kıcıkışla near Karapınar”, *Anatolian Iron Ages Colloquium İzmir 4-8 May 1987, British Institute of Archaeology at Ankara Monograph 13* (eds. D. French – A. Çilingiroğlu), Oxford, 149-153.
- 1992 “Kelenderis 1990 Yılı Kazısı”, *13. Kazı Sonuçları Toplantısı-1*, 241-254.
- 1993 “Antik Kilikya’da Karayolu Ulaşımı”, *Mozaik* 10, 17-19.
- 1993 “Eine Terrakotta Athena-Minerva Büste aus Klaudiopolis in Kilikien”, *Archäologischer Anzeiger* 1993.4, 607-612.
- 1993 “Göksu Kültürleri”, *Atlas Dergisi* 8, Kasım, 80-82.
- 1993 “İçel’in Arkeolojik ve Tarihsel Anatomisi”, *Mozaik* 13, 24-25.
- 1993 “İlkçağ’da Hamam Kültürü”, *Mozaik* 18.9, 18-19.
- 1993 “Kelenderis 1991 Yılı Kazısı”, *14. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 165-180.
- 1993 “Kelenderis Kazısı”, *Mozaik* 16.7, 14-15.
- 1993 “Kelenderis Mozaiki”, *Mozaik* 13.4, 26-27.
- 1993 “Kültür, Korumacılık ve Turizm”, *Mozaik* 14.5, 8-9.
- 1993 “Yumuktepe, Bir Kültür Hazinesi”, *Mozaik* 15.6, 12-13.
- 1993 “Yakındaki Uzak Komşumuz: Yunanistan”, *Mozaik* 21.12, 8-9.
- 1994 “Bir Mozaik Üzerinde Kelenderis Betimlemesi”, *1993 Yılı Anadolu Medeniyetleri Müzesi Konferansları*, 31-45.
- 1994 “Cilicia Tracheia in the Iron Age: The Khilakku Problem” *Anatolian Iron Ages 3, The Proceedings of the Third Anatolian Iron Ages Colloquium Held at Van*, 6-12 August 1990 (eds. A. Çilingiroğlu – D. H. French), The British Institute of Archaeology at Ankara Monograph No: 16, 301-309.
- 1994 “Geçmişten Günümüze Taşucu”, *Mozaik* 24.3, 24-27.
- 1994 “Kelenderis’in İlk Çağ Tarihi Hakkında Notlar”, *XI. Türk Tarih Kongresi*, 437-448.
- 1994 “Krallar ve Filozoflar Kenti Tarsus”, *Mozaik* 23.2, 18-20.
- 1994 “Tarsus’ta Bir Cadde”, *Atlas* 21, 146.
- 1995 “Kelenderis 1992 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları”, *15. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 189-211.
- 1995 “Ritrovata un’antica strada a Tarso”, *Eteria, viaggi e cultura nell’oriente cristiano, Ottobre Modena* 1995, 9-22.
- 1996 “1994 Yılı Kelenderis Kazı ve Onarım Çalışmaları”, *17. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 263-276.
- 1996 “Tarsus Cumhuriyet Alanı 1994 Yılı Çalışmaları”, *17. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 245-262.
- 1997 “Kelenderis 1995 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları”. *18. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 383-400.
- 1997 “Tarsus Cumhuriyet Alanı 1995 Yılı Kazısı”, *18. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 401-408.
- 1997 “Zwei Zentralanatolische Tonskyphoi”, *Akurgal’a Armağan, A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi (Anatolia XXIII)*, 15-25.
- 1998 “1996 Yılı Kelenderis Kazısı Raporu”, *19. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 483-491.
- 1998 “Tarsus Cumhuriyet Alanı 1996 Yılı Kazı Çalışmaları Raporu”, *19. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 493-505.
- 1999 “Kelenderis 1997 Yılı Kazı Çalışmaları”, *20. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 457-468.
- 1999 “Kelenderis Mozaığı”, *Çağlar Boyunca Anadolu’da Yerleşim ve Konut Uluslararası Sempozyumu*, 5-7 Haziran 1996 İstanbul, 513-524.
- 1999 “Kilikya Berenikesi’nin Yeri”, *Olba II, 2 (özel sayı)*, 369-380.

- 1999 “New Excavations at Tarsus”, *American Journal of Archaeology*, Vol. 103, No. 2, 300-301.
- 1999 “Tarsus Cumhuriyet Alanı 1997”, 20. *Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 463-473.
- 1999 “Zwei Lekythoi des Klügmann-Malers aus Kelenderis”, *Archäologischer Anzeiger 1999.1*, 141-145.
- 2000 “Problems on the Tarsian Hellenistic and Early Roman Pottery I: Red Glazed Pottery”, *E Eristemonike Synanthese Gia Ten Ellenistike Keramike, Praktika 2000*, 199-203.
- 2000 “Samosata. Ausgrabungen in der kommagenischen Hauptstadt”, *Gottkönige am Euphrat, Neue Ausgrabungen und Forschungen in Kommagene*, Mainz, 75-83.
- 2000 “1998 Yılı Kelenderis Kazı Çalışmaları”, 21. *Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 323-336.
- 2000 “A Roman potter's workshop at Astra in Rough Cilicia”, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta 36*, 2000, 31-34.
- 2000 “Kelenderis Nekropolü”, *Olba III*, 115-133.
- 2001 (N. Arslan ve M. Tekocak ile birlikte) “Kelenderis Kazısı 1999 Yılı Çalışmaları”, 22. *Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 311-325.
- 2001 (A. Çalık-Ross ile birlikte) “Tarsus Terra Cotta Atölyesi”, *I. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 15 Ağustos-5 Eylül 2001, Eskişehir, 23-28.
- 2002 “Anadolu'da 1071 Öncesi İlk Türk İzleri”, *Yeni Türkiye, Sayı 43 (Ocak-Şubat)*, 194-197.
- 2002 “Excavations at Antiocheia on the Cydnus (Tarsus)”, *Actes du Ier Congres International sur Antioche de Pisidie* (eds. Th. Drew-Bear vd.), 417-422.
- 2003 “Doğu Sigillatalarının İmalat Yerleri ve Dağılımı Sorunu”, *Varia Anatolica XV*, 121-123.
- 2003 “Kelenderis 2002”, *ANMED, Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri 1*, 14-16.
- 2004 “Antioch on the Cydnus”, *TOPOI*, 373-379.
- 2004 “Hellenistic Pottery from Kelenderis”, *E Epistemonike Synanthese Gia ten Ellenistike Keramike, Praktika 2004*, 299-310.
- 2004 (A. Çalık-Ross, M. Tekocak ve V. Evrin ile birlikte), “Kelenderis 2002 Yılı Kazısı Raporu”, 25. *Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 451-467.
- 2004 “Luwilerden Çukurovalılara Adı Değişmeden Kalan Kent Tarsus”, *Sırtı Dağ, Yüzü Deniz: Mersin*, İstanbul, 91-109.
- 2004 “Tarsus or Antiocheia on the Kydnus”, *Atti del VIII. Simposio Paolino, Paolo tra Tarso e Antiochia, Archeologia/Storia/Religione, Turchia: la Chiesa e la sua storia 18* (ed. L. Padovese), Roma, 9-17.
- 2004 “Kelenderis Kazısı 2003/Excavations at Kelenderis in 2003”, *ANMED, Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri 2*, 27-32.
- 2005 (C. Öztürk – M. A. Kaya ile birlikte) “Kelenderis Agorası'ndaki Jeofizik Çalışmaları ve Sonuçları”, 21. *Arkeometri Sonuçları Toplantısı*, 189-196.
- 2005 (A. Çalık-Ross, M. Tekocak ve S. Sağlan ile birlikte) “Kelenderis 2003 Yılı Kazısı Raporu”, 26. *Kazı Sonuçları Toplantısı-1*, 333-346.
- 2005 “Kelenderis in Achaemenidischer Zeit”, *Synergia, Festschrift für Friedrich Krinzing, Band II* (eds. B. Bront – V. Gassner – S. Lädstätter), Wien, 395-400.
- 2005 “Roman Fine Wares in Cilicia: An Overview”, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta 39*, 2005, 243-248.
- 2005 “Kelenderis 2004 Yılı Kazıları/Excavations at Kelenderis in 2004”, *ANMED, Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri 3*, 35-40.
- 2005 (V. Evrin vd. ile birlikte) “Kilikya Kıyıları Sualtı Arkeolojik Yüzey Araştırmaları 2004”, *ANMED, Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri 3*, 135-140.
- 2006 (Z. Friedman ile birlikte) “Kelenderis Ship-Square or Lateen Sail?”, *The International Journal of Nautical Archaeology 35.1*, 108-116.
- 2006 “Tarsus and Antioch during the Hellenistic Age”, *Atti del IX Simposio Paolino, Paolo tra Tarso e Antiochia Archeologia/Storia/Religione, Turchia: la Chiesa e la sua storia XX* (ed. L. Padovese), Roma 143-150.
- 2006 “Dağlık Kilikya ve Likya'da Ölü Gömme Gelenekleri ve Mezar Mimarisi İlişkileri Üzerinde Bir Deneme”, *III. Uluslararası Likya Sempozyumu, Sempozyum Bildirileri 2* (ed. K. Dörtlük vd.), 07-10 Kasım 2005 Antalya, 917-929.
- 2006 “Kahramanmaraş'ın İlk Çağdaki Yeri ve Önemi”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu*, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş, 303-307.

- 2006 (A. Çalık-Ross, M. Tekocak ve S. Sağlan ile birlikte) “Kelenderis 2004 Yılı Kazısı”, *27. Kazı Sonuçları Toplantısı-2*, 241-256.
- 2006 “Kelenderis 2005 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları” *ANMED, Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri 4*, 25-30.
- 2007 “Rovino del periodo protochristiano a Kelenderis”, *Atti del IX Symposio Paolino, Paolo tra Tarso e Antiochia Archeologia/ Storia/ Religione, Turchia: la Chiesa e la sua storia XXI* (ed. L. Padovese), Roma 149-156.
- 2007 “Kelenderis’te Bulunan Bir Pişmiş Toprak Figürin ve Düşündürdükleri”, *Belkıs Dinçol ve Ali Dinçol’a Armağan; Vita*, (eds. M. Alparslan – M. Doğan-Alparslan – H. Peker), İstanbul, 829-834.
- 2007 “Kelenderis 2006 Yılı Kazı, Onarım ve Sergileme Çalışmaları” *ANMED, Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri 5*, 16-21.
- 2007 “Kelenderis, a Port between Asia Minor and Cyprus”, *Proceedings of the International Symposium on Underwater Research*, Famagusta, Cyprus, 2007, 68-73.
- 2008 (M. Tekocak ile birlikte) “Kelenderis 2006 Yılı Çalışmaları”, *29. Kazı Sonuçları Toplantısı-1*, 515-538.
- 2008 “Kelenderis 2007 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları” *ANMED, Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri-6*, 29-34.
- 2008 “Kelenderis ve Karaçalı Nekropollerini: Klasik Çağa Ait İki Mezarlık Hakkında Düşünceler”, *Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu’na 65. Yaş Armağanı. Euergetes*, (eds. İ. Delemen – S. Çokay-Kepçe – A. Özdzibay – Ö. Turak), İstanbul, 1235-1246.
- 2009 “Tarsus: A Town Where All Cultures Have Met”, *Paolo di Tarso, Archeologia/Storia/ Ricerche*, (ed. L. Padovese), Roma, 3-19.
- 2009 (M. Tekocak ile birlikte) “Kelenderis 2007 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları”, *30. Kazı Sonuçları Toplantısı-3*, 343-372.
- 2009 “The Land of the Cilician Pirates”, *Proceedings of the IIIrd International Sifnean Symposium, Sifnos 29 June-2 July 2006, In Memoriam Nikolaos Vernicos-Eugenides, Society for Sifnean Studies*, Athen, 127-134.
- 2009 “Kelenderis 2008 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları- Excavation and Restoration Works at Kelenderis in 2008”, *ANMED, Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri-7*, 26-31.
- 2009 (M. Dillon – D. Yakınlı – N. Rauh ile birlikte) “Anamur Arkeoloji Müzesi’ndeki Amfora Araştırmaları Raporu”, *26. Araştırma Sonuçları Toplantısı-2*, 33-50.
- 2010 “Kelenderis 2009 Yılı Kazıları/Excavations at Kelenderis in 2009”, *ANMED, Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri 8*, 31-36.
- 2010 “Kilikya’da bir Liman Kenti: Kelenderis”, *Ufukta Bir Işık, Uluslararası Deniz Fenerleri Sempozyumu, Şile Feneri’nin 150. Yılı Kutlamaları*, 12-13 Haziran 2010, İstanbul, 177-184.
- 2010 (M. Tekocak ile birlikte) “Kelenderis 2008 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları”, *31. Kazı Sonuçları Toplantısı-3*, 427-453.
- 2011 “Alaeddin Tepesi, Eski Kent Merkezindeki Tarihi Tepe”, *Konya Ansiklopedisi 1*, 168-170.
- 2011 (M. Tekocak ile birlikte) “Kelenderis 2009 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları”, *32. Kazı Sonuçları Toplantısı-4*, 260-274.
- 2011 “Kelenderis 2010 Yılı Kazı Çalışmaları/Excavation at Kelenderis in 2010”, *ANMED, Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri 9*, 29-35.
- 2011 (Baskıda) “Kelenderis’in Limanı ve Kent Dokusu”, *Harbors and Harbor Cities in the Eastern Mediterranean from Antiquity to Byzantium. Recent Discoveries and New Approaches*, 30 Mayıs – 1 Haziran 2011, İstanbul.
- 2012 “2010 Yılı Kelenderis Kazı ve Onarım Çalışmaları”, *33. Kazı Sonuçları Toplantısı-4*, 93-109.
- 2012 “Samosata. Ausgrabungen in der kommagenischen Hauptstadt”, *Gottkönige am Euphrat, Neue Ausgrabungen und Forschungen in Kommagene*, Mainz, 134-145.
- 2012 “Bir Sit Davası Senaryosu ve Düşündürdükleri”, *Hukab. Hukuk, Kültür, Sanat, Edebiyat Dergisi*, (Ekim-Aralık 2012), Sayı: 3, 27.
- 2013 “Cypriot Basket-handled Amphorae from Kelenderis and its Vicinity”, *The Acts of The Athens: Cyprus Amphora Workshop*, Kopenhag, 20-29.
- 2013 “Tarsus: Adı ve Kendisi Dört Bin Yıldır Yaşayan Kent”, *Hukab. Hukuk, Kültür, Sanat, Edebiyat Dergisi* (Ocak-Mart 2013), Sayı: 4, 56-57.
- 2013 (M. Tekocak ile birlikte) “Kelenderis’te Bulunan Bir Grup Roma Dönemi Ticari Amphorası ve Düşündürdükleri”, *Olba XXI*, 109-140.

NİF (OLYMPUS) DAĞI KARAMATTEPE YERLEŞMESİ'NDE BULUNAN KUŞLU KOTYLE VE SKYPHOSLARLA İLGİLİ İLK DEĞERLENDİRMELER

Mustafa BİLGİN – Burcu DERİN*

Abstract

Preliminary Remarks on Bird-Kotylae and Bird-Skyphoi Discovered in Karamattepe Settlement on Nif (Olympos) Dağı

Nif (Olympos), situated within the borders of Kemalpaşa, Torbalı, Buca and Bornova districts of İzmir, used to be part of ancient Ionia and Lydia regions in the antiquity. Prof. Elif Tül Tulunay has initiated first detailed and systematic researches in this region that has comprehensively been investigated neither by ancient voyagers nor by researchers, as preliminary visits in 1999. Survey has been carried out in 2004-2005 and archaeological excavations started in 2006 under the direction of Prof. E. Tül Tulunay. Excavations revealed architectural remains and some contexts related to this structures dating from Archaic Period (7.-6. c. B.C.). Beside, pottery dating to earlier periods (last quarter of 8th c. BC) are not related to any of above mentioned Archaic structures. This pottery should belong to the earliest phase of the settlement that has been destroyed by later layers after 8th c. BC. The above mentioned pottery dating from the last quarter 8th-7th centuries BC is mainly composed of bird-kotylae and bird-skyphoi which are the subject of this paper. According to pottery taken into consideration in the study, three main groups have been observed in Karamattepe settlement: First, bird-kotylae with four panels dating between the last quarter of 8th century and the beginning of the 7th century; second, bird-kotylae with three panels dating from 700-650 BC and third, bird-skyphoi dating from the mid-7th century BC. This paper is a preliminary assessment, which calls attention to the fact that the distribution of bird-kotylae and bird-skyphoi is not limited to the cities in the islands and the seashore but covers some settlements of the highlands areas such as Nif Dağı.

Keywords: Nif Dağı, Late Geometric Period, Archaic Period, Bird-kotylae, Bird-skyphoi.

Antik kaynaklarda¹ Olympos olarak geçen Nif Dağı, İzmir Körfezi'nin doğusunda, Ionia ve Lydia bölgelerinin sınırları içinde bulunmaktadır (Fig. 1). Çevresindeki ulaşım ağıyla, hem deniz hem de iç kesimle bağlantılı, madenlere, verimli topraklara ve arazi yapısından dolayı çok sayıda su kaynağına sahip, doğal korunaklı, kısacası yerleşim için her türlü olanağa sahip bir konumdadır².

* Uzm. Mustafa Bilgin, PAÜ, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Kınıklı Kampüsü, Denizli/TR. E-posta: bilgin_arke@yahoo.com
Burcu Derin, PAÜ, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Kınıklı Kampüsü, Denizli/TR. E-posta: burcuderin@yandex.com

¹ Athenaios, Deipnosophistai, (II, 38, f).

² Tulunay 2006, 189; Tulunay 2012, 81.

Manisa (Sipylos) ve Yamanlar (Amanara) dağlarının hemen yanı başında yer alan Nif (Olympos) Dağı bu elverişli konumuna rağmen, gerek Antik Çağ gezginleri, gerekse modern araştırmacılar tarafından en az araştırılmış ve belgelenmiş bir yöredir. Bu bölgede yapılan kazı ve araştırmalar daha çok kıyı kesimlerinde bulunan büyük ve önemli kentlerde yoğunlaşmış, dağlık kesimlerde bulunan yerleşmeler göz ardı edilerek çok fazla incelenmemiştir. Bu bağlamda, bölgede yapılan araştırmalarla ilişkili olarak R. Meriç ve E. Doğer tarafından Kız Kalesi ya da Ballicioluk Kalesi³ olarak adlandırılan savunma yapısından kısaca söz edilebilir. R. Meriç⁴ burasını Ballicioluk adıyla bir kale veya askeri üs, E. Doğer⁵ ise Kız Kalesi adıyla Smyrna'nın önemli bir dış savunma kalesi olarak nitelendirmiş ve yüzeyde bulunan Attika siyah firnisli keramiklere göre en geç M.Ö. 4 yy.'a tarihlendirmiştir⁶.

Nif Dağı'yla ilgili kapsamlı ve sistemli araştırmalar ilk kez Prof. Dr. E. Tül Tulunay başkanlığında 1999 yılında gerçekleştirilen Nif (Olympos), Tahtalı (Mastousia?), Bozdağ (Tmolos), Sipylos (Sipil-Manisa), Yamanlar (Amanara) ve Çal dağlarındaki kalıntıları incelemek amacıyla yapılan ön inceleme gezileriyle başlamıştır (Fig. 1)⁷. Bu çalışmalar sonucu, Batı Anadolu'nun fazla araştırılmayan dağlık yerleşmelerini ve bu yerleşmelerin kültürel özelliklerini aydınlatacak verilere ulaşılmıştır⁸.

1999-2001 yılları arasında gerçekleştirilen bu ön inceleme gezilerinin sonuçları dikkate alınarak 2004-2005 yılları arasında yüzey araştırmaları başlatılmış olup tespit edilen kalıntıların konumu GPS ile saptanarak haritaya işlenmiş, kalıntılar dijital fotoğraf, dia ve çizimlerle belgelenmiş, tarihlendirmek için yüzeyden keramikler toplanarak incelenmiştir. Ayrıca Karamattepe ve Başpınar mevkiğinde jeofizik ölçümü, dağın genelinde jeolojik inceleme ile MTA ve TAEK'da çeşitli analizler yapılmıştır⁹. Bu detaylı araştırmaların sonuçlarına göre, Bakanlar Kurulu kararıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı ile İstanbul Üniversitesi adına Prof. Dr. E. Tül Tulunay başkanlığındaki ilk bilimsel kazılara 2006 yılında başlanmıştır¹⁰. Çalışmalar Karamattepe, Ballicaoluk, Başpınar ve Dağkızılca mevkiileri olmak üzere dört alanda sürdürülmektedir¹¹.

Makaleye konu olan keramiklerin bulunduğu Karamattepe'de (Fig. 1-3) 2006-2009 yılları arasında yapılan kazılarda, doğrudan ana kayaç (kepir-mern) ya da dolgu toprak-teras üzerine oturtulmuş taş temellere, dikdörtgen mekânlara ve bazı köşeleri yuvarlatılmış ya da duvarları kavilendirilmiş (apsisli ?) yapılara sahip bir yerleşim ortaya çıkartılmıştır¹² (Fig. 4). İlk verilere göre, özellikle tarımsal faaliyetler sebebiyle oluşan tahribatlardan dolayı yalnızca üst üste bir-iki taş sırası koruna gelmiş temellerin, tek tek yapılara ait olduğu anlaşılmıştır. Bir tabakalaşma göstermediği saptanan bu yapılar buluntulara göre M.Ö. 6. yy.'a tarihlendirilmiştir¹³. Daha erken dönemlere

³ Nif Dağı'nın doğusundaki Ballicaoluk ya da Kız Kalesi, Kemalpaşa İlçesi'nin 12 km. kadar güneyinde, Aşağı Vişneli Köyü'nün batısında Hacıfendi (Ballicaoluk) ve Narlıdere vadileri arasında, sarp yamaçlı, kayalık bir tepede kurulmuştur.

⁴ Meriç 1988, 207, Res. 4; Meriç 2009, 68, Abb. 56-58.

⁵ Doğer – Gezgin 1998, 14-15.

⁶ Ballicaoluk Kalesi ile ilgili son kazı ve araştırmalar için için Bk. Türkmen 2011, 261-276; Türkmen 2012, 1-15.

⁷ Nif Dağı Kazısı'nın keramik verilerinin değerlendirilmesi ve yayınlanması konusunda bize her türlü kolaylığı sağlayan Araştırma ve Kazı Başkanı Prof. Dr. Elif Tül Tulunay'a teşekkürü bir borç biliriz. Yayında kullanılan harita ve fotoğraflar Nif Dağı Kazısı fotoğraf arşivinden alınmıştır. Ayrıca haritaların ve çizimlerin bilgisayar ortamına aktarılarak revize edilmesinde yardımlarını gördüğümüz Pınar Kızıltepe Bilgin'e de içten teşekkür ederiz.

⁸ Tulunay 2002, 18-19.

⁹ Tulunay 2006, 189-200; Tulunay 2007, 351-362.

¹⁰ Tulunay 2008, 79-98.

¹¹ Tulunay 2012b, 81-100; Tulunay 2013, 38-41.

¹² Yerleşimin Arkaik Dönem'e ait mekânları içine sonraki dönemlerde yapılmış mezarlara rastlanmıştır. Keramik verilerine göre M.Ö. 4. yy. - M.Ö. 3. yy.'ın ilk yarısına tarihlendirilen bu mezarlar Hellenistik Dönem'de bu alanda yaşanmadığını, söz konusu alanın bir nekropolis olarak kullanıldığını göstermektedir. Karamattepe'de ele geçen Hellenistik Dönem mezarları ve buluntuları ile ilgili olarak bk. Tulunay 2008, 81-83; Tulunay 2009, 413; Tulunay 2010, 389-391; Tulunay 2012a, 149-151.

¹³ Tulunay 2012a, 148 vd.

tarikhendirilen (M.Ö. 8. yy.'ın son çeyreği - M.Ö. 7. yy.) keramikler ise herhangi bir yapı kalıntısıyla ilişkilendirilememiştir. Ancak 2011 yılında yapılan çalışmalar sırasında ilk kez yerleşmenin erken yapı kalıntılarıyla ilişkilendirilebilecek keramikler bulunmuştur. LXXXIV numaralı açmanın güneybatısında tespit edilen ve bir işliğin parçası olan bu alandaki kırık keramik parçalarına göre yerleşme M.Ö. 7. yy.'ın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

Karamattepe'de Arkaik Dönem ile ilişkili diğer kontekstler 2012 yılı kazı sezonunda tespit edilen iki adet çukurdur. Olasılıkla bothros olarak kullanılan bu iki çukur Kontekst I ve Kontekst II olarak tanımlanmıştır.

LXXXIX numaralı açmada bulunan Kontekst I'e ait çukurda 434 adet keramik parçası ele geçirilmiştir. Bu keramiklerden 75 örnek çukurun tarihlendirilmesine yardımcı olabilecek ağız kenarı, kaide ve bezemeli gövde parçalarına aittir (Fig. 5).

XXXI numaralı açmada bulunan Kontekst II'ye ait diğer çukurda ise 171 adet keramik parçası ele geçirilmiş olup bunlardan 39 adeti çukurun tarihlendirilmesine yardımcı olabilecek nitelikli parçalardır (Fig. 6).

Karamattepe'de yapılan kazı çalışmaları sırasında bu kontekstlerin dışında, M.Ö. 8. yy.'ın son çeyreğine tarihlenen keramik parçaları da ele geçmiştir¹⁴. Büyük olasılıkla yerleşmenin en erken evresine ait olan bu keramikler M.Ö. 8. yy.'dan sonraki yapılar tarafından tahrip edilen tabakalara aittir. Bu nedenle, yerleşme içinde dağınık olarak tespit edilen parçalar her hangi bir yapı kalıntısıyla net olarak ilişkilendirilememiştir.

Bu makalede, yerleşmenin Geç Geometrik-Arkaik Dönem tabakalarına ait olan kuşlu kotyle ve skyphos parçalarının ön değerlendirmesi yapılmaktadır¹⁵.

Kuşlu kotyle ve skyphoslar İon kentleri ile bu kentlerin Karadeniz, Trakya ve Akdeniz sahillerinde kurdukları kolonilerde sıklıkla görülmektedir¹⁶ (Fig. 2). Bu keramikler "Doğu Yunan üretimi" olarak bilinen ve Geç Geometrik Dönem'e tarihlendirilen Korinth üretimi kotyolelerin taklidi olarak ortaya çıkan, adlarını orta metopta sağa dönük betimlenmiş kuş figüründen alan kap grubudur¹⁷.

Bu grubun, kronoloji, tipoloji ve üretim yerleriyle ilgili araştırmalar yapan P. Dupont, Miletos'ta tespit edilen bir kuşlu kotyle ile kuşlu skyphosun kil analizlerinin verilerine dayanarak bunların Kuzey İonia'da bir atölyede üretildiğini söylemektedir¹⁸. Bunların değişik merkezlerde üretildiğiyle ilgili farklı bir görüş ise R.E. Jones'un Ephesos, Rhodos ve Al Mina örnekleri üzerine yaptığı analizlerin sonuçlarına dayanmaktadır¹⁹.

Son yıllarda ise bu grubun üretim yerleriyle ilgili çalışmalarıyla öne çıkan M. Kerschner de araştırmalarını kil analizleri üzerine temellendirmektedir. Araştırmacı, Ephesos'ta bulunan erken tipteki bir kuşlu kotylenin kil analizleri sonuçlarına dayanarak üretim yerinin Ephesos olduğunu düşünmektedir²⁰. Aynı araştırmacı Miletos, Ephesos ve Smyrna'da ele geçen kuşlu kotyle ve skyphosların kil analizleri sonuçlarına göre, bunların Kuzey İonia'da yer alan farklı atölyelerde üretildiğini belirtmektedir²¹.

Kuşlu kotyle ve skyphosların tipolojik ayrımlarıyla ilgili çalışmalarda, görüş ayrılıkları ortaya çıkmaktadır. M. Robertson, Al Mina²² buluntularını dikkate alarak kuşlu skyphosları dört gruba ayırmıştır. M. Kerschner

¹⁴ Tulunay 2008, 81; Tulunay 2009, 412; Tulunay 2010, 391; Tulunay 2011, 406; Tulunay 2012a, 151-152.

¹⁵ Karamattepe'de bulunan keramiklerle ilgili, kil analizlerinin de yer aldığı daha ayrıntılı bir çalışma ileride yapılacaktır.

¹⁶ Kuşlu skyphosların buluntu yerleri ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Brommer 1979, 41-45.

¹⁷ Coldstream 1968, 48, 273-274.

¹⁸ Dupont 1986, 61, d.3.

¹⁹ Jones 1986, 661.

²⁰ Kerschner 2000, 47.

²¹ Kerschner 2002, 63-92.

²² Robertson 1940, 14, Fig. 8, f-j.

ise beş grup altında incelediği kuşlu skyposları stilistik ve kronolojik verilere göre değerlendirmiştir²³. J. N. Coldstream de bezeme özelliklerini dört grupta incelemiştir²⁴. R. M. Cook “Doğu Yunan Keramikleri” üzerine yaptığı yayında, J. N. Coldstream’in kronolojisini dikkate alarak kuşlu kâseleri dört gruba ayırmıştır²⁵.

Karamatpe’de yapılan çalışmalarda kuşlu kotyle ve skyphos grubu içinde 12 parça değerlendirilmiştir. Bunlar form, bezeme ve kronolojik gelişimleri dikkate alınarak üç tip altında toplanmıştır.

Dört Panelli Kuşlu Kotyleler

Karamatpe’de yerleşmenin en erken safhasına ait olduğu düşünülen bu tip kotyle örneklerini herhangi bir yapı konteksti ile ilişkilendirebilmek bugün için mümkün görülmemektedir. Yukarıda da bahsedildiği gibi yerleşmenin erken safhasına ait tabakalar hem bir sonraki evreye ait yapılaşma sırasında hem de günümüzde yapılan tarımsal faaliyetler ile tahrip edilmiştir.

Karamatpe yerleşmesinde yapılan kazı çalışmalarında dört panelli kuşlu kotyleleri temsil eden iki örnek bulunmuştur (Fig. 7, 1-2). NİF.09.KT.84-02 (Fig. 7, 1) ve NİF.09.KT.11 (Fig. 7, 2) buluntu numaralı örneklerin her ikisi de ağız kenar parçasıdır ve ağız çapları 13.5 cm. ile 15 cm. arasında değişmektedir. Bu tipin ağız kenarları dik profilli olup derin bir çentiğe sahiptir. Benzer örneklerine göre olasılıkla aşağı doğru daralan geniş ve derin gövdesi, halka kaide üzerine oturmalıdır. Ağız kenarının hemen altında ise simetrik olarak yerleştirilmiş iki yatay kulp yer almalıdır.

Bu grubun tozaran bir yapıya sahip bej renkli hamurları mika, mineral ve kireç katkılı, ince taneli, sık dokuludur. Dış yüzeyleri hamurunun renginde olup iç yüzeyleri kahverenginin tonlarında fırça astarlı, mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeyde yer alan kahverenginin tonlarında yapılmış bezemeler, ağız kenarının altına çekilmiş bir veya iki sıra yatay bandın altındaki yüksek ve geniş panel içerisinde yer almaktadır. Bezeme alanı NİF.09.KT.84-02 (Fig.7, 1) buluntu numaralı örnekte yatay çift bant ile iki frize ayrılmıştır. Daha yüksek olan üst kısımdaki, ikili dikey çizgiyle bölünmüş metoplar, kenarlarda dörtlü dikey çizgi kümeleriyle sınırlandırılmıştır. Görülen üç metoptan sağdakinde, içi kafes gibi / çapraz taralı baklava dilimi motifi, soldakinde hayat ya da meander ağacı yer almaktadır. Ortadaki metopta ise ağızında olasılıkla yılan tutan ve sağa dönük betimlenmiş kalın konturlu kuş figürü vardır. Ele geçen parçada, kuş figürünün olduğu bölüm kanadın alt hizasından kırılmıştır. Ancak kalan bölümden kuşun kanadının, benzer örneklerde olduğu gibi, gövdenin içine bağımsız olarak yapıldığı anlaşılmaktadır.²⁶ Kuş figürünün başının hemen arkasına basit olarak yapılmış bir devamlı zikzak motifi yerleştirilmiştir. Altteki ikinci frizde ise üçlü dikey çizgi kümeleri ile ayrılmış metoplar içinde kelebek motifleri yer almaktadır.

NİF.09.KT.11 (Fig. 7, 2) buluntu numaralı parçada, iki dikey paralel çizgiyle birbirinden ayrılmış bezemeler görülmektedir. Solda, meander ağacı ile doldurucu kelebek motifinden oluşan kompozisyon; sağda ise, ilk örnekte olduğu gibi, gövdesinin içine bağımsız yerleştirilen kanadı, tarama ile detaylandırılmış sağa doğru kuş figürü vardır. Bunun başı arkasında zikzak, gövdesi altında ise içi taralı kafes / çapraz tarama bezemeli üçgen dolgu motifi kullanılmıştır.

²³ Kerschner 1997, 189-193.

²⁴ Coldstream 1968, 277-279, 298-301.

²⁵ Cook – Dupont 2003, 26.

²⁶ Kerschner 2002, 98, Abb. 17.

Dört panelli kotylelerin benzerleri; Smyrna²⁷, Klazomenai²⁸, Ephesos²⁹, Samos³⁰, Delos³¹, Aigina³², Al Mina³³, Thera³⁴, Troia³⁵ ve Miletos'ta³⁶ ele geçmiştir.

Karamattepe örnekleri yukarıdaki özellikler dikkate alındığında, M.Ö. 8. yy.'ın son çeyreği ile 7. yy.'ın başına tarihlendirilir.

Üç Panelli Kuşlu Kotyleler

Kuşlu kotylelerden ikinci grubu üç panelli kuşlu kotyleler oluşturmaktadır. Üç panelli kuşlu kotyleler tip ve bezeme anlayışı itibarıyla bir önceki gruba yakın benzerlik göstermektedir. Ancak üç panelli örneklerin, ağız kenarındaki çentiğin derinliği daha azdır.

Coldstream'in grup 1 adı altında topladığı üç panelli kuşlu kotylelerde bezeme, vazunun hemen hemen tümünü kaplayan, hamurunun renginde bırakılmış panel içerisine yapılmıştır. Paneller üç metoba ayrılmış, ortadakinin içine kuş figürü yerleştirilmiştir. Kuş figürü oldukça dikkatli çizilmiş olup gövdesi çapraz taranmış, göz detayları verilmiştir. Her iki yanda yer alan metoplarda doldurucu motif olarak içi çapraz taralı üçgenler ve noktalar kullanılmış olup vazunun geri kalan kısmı ve iç yüzeyi boyalıdır³⁷.

Karamattepe yerleşmesinde üç panelli kuşlu kotylelere ait dokuz örnek ele geçmiştir (Fig. 7, 3-11). Bu grup altında değerlendirilen NİF.12.KT.70 (Fig. 7, 3), NİF.08.KT.01 (Fig. 7, 4), NİF.09.KT.30 (Fig. 7, 5), NİF.12.KT.64 (Fig. 7, 6) ve NİF.08.KT.02 (Fig. 7, 7) buluntu numaralı örnekler ağız kenar parçası olup, çapları 10 cm. ile 17 cm. arasında değişmektedir. NİF.11.KT.89 (Fig. 7, 8), NİF.11.KT.353 (Fig. 7, 9), NİF.06.KT.42 (Fig. 7, 10), NİF.12.KT.39 (Fig. 7, 11) buluntu numaralı örnekler ise gövde parçasıdır. Bunlar, dışta fazla derin olmayan bir çentikle profillendirilen dik ya da hafif yayvan ağız kenarlı, gövdesi aşağı doğru daralan formda kaplara aittir.

Bu grup içerisinde yer alan örneklerin açık veya koyu bej renk hamurları mika, mineral ve kireç katkılı, ince taneli, sık dokuludur. Dış yüzeyleri hamurunun renginde, iç yüzeyleri kahverengi astarlı, mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzey bezemeleri, hamurunun renginde bırakılmış alan üzerine kırmızı ve kahverenginin tonlarında yapılmıştır. Bu bezemeler, ağız kenarının altına çekilen yatay bir bant altındaki üçlü dikey-paralel çizgi kümeleri ile ayrılmış metoplar içindedir. Bu metoplardan merkezde olanlarına gövdesi çapraz taramalarla gösterilen kuş figürleri yerleştirilmiştir. Ayrıca bir örnekte, kuş figürünün arkasında, doldurucu bezeme olarak içi taralı üçgen (Fig. 7, 4) motifi bulunmaktadır. Diğer metoplarda ise olasılıkla içi çapraz taralı baklava dilimi motifleri (Fig. 7, 6) ile meander ağacı motifi (Fig. 7, 7) yer almaktadır.

Yukarıda bahsedilen örneklerden de anlaşılacağı gibi bezemeler üçlü dikey çizgi kümeleri ile birbirinden ayrılmış olup metop genişliği dört panelli örneklere oranla daha fazladır. Ayrıca gövde kısmı korunan kuş figürlerinin tümünde gövde çapraz taramalarla gösterilmiştir.

²⁷ Akurgal 1950, Lev. IX a; Özgünel Smyrna örneklerini "kuş figürü taşıyan" ve "kuş figürü taşımayan" kotyleler olarak iki grup altında toplamıştır, bk. Özgünel 1978, 20-21, Lev. 3: 8-17.

²⁸ Hürmüzlü 2003, 272, Fig. 56, 217/7; Hürmüzlü 2004, 84, Fig. 13; Güngör 2006, Fig. 12: D-3, D-4.

²⁹ Kerschner 1997, Taf. X, 71; Kerschner 2002, Abb. 17; Taf. 1: 22, 23.

³⁰ Walter 1968, Taf. 42-44, 240-266, 268.

³¹ Dugas – Rhomaios 1934, Lev. 47, 13-15.

³² Walter – Karydi 1982, 10; Taf. 1, 2-3.

³³ Robertson 1940, 14; Fig. 8, f.

³⁴ Coldstream, 1968, Lev. 61, d.

³⁵ Blegen 1958, 255-256, Fig. 308: 15-17, Fig. 312: 10-11.

³⁶ Graeve 1973/74, 84, 86-87, Şek. 10, Lev. 23, 47, 56-58; Graeve 1975, 52-53, Fig. 22-23.

³⁷ Coldstream 1968, 299.

Karamatpepe'de bu parçaların dışında 2012 yılında tespit edilen ve Kontekst I olarak tanımlanan keramik buluntuların içinde ele geçen bir parça dikkat çekicidir (Fig. 5; Fig. 7, 3). NİF.12.KT.70 buluntu numaralı bu örnek ağız kenar parçası olup çapı 10 cm. dir. Bezemeler, ağız kenarının altına yapılan yatay bir bant ve gövde üzerinde üçlü dikey çizgi kümeleri ile sınırlandırılan metoplar içine yerleştirilmiştir. Metoplardan birinde, dört panelli kuşlu kotylelerde olduğu gibi, sadece detayları işlenmiş kanadı gövdenin içine, ortaya yerleştirilmiş bir kuş figürü yer almaktadır. Üç panelli kotyleler arasında değerlendirilen bu parçada betimlenen kuş figürü bu özelliği ile diğer örneklerden farklıdır. Hemen yanındaki metopta ise içi çapraz taralı ve çerçevesi baklava dilimi motifi görülmektedir. Bezeme paneli altta iki sıra yatay bant ile sınırlandırıldıktan sonra, gövdenin alt kısmı tamamen astarlanmıştır. Bu parça, bezeme özelliği açısından dört panelli kuşlu kotylelerle benzerlik göstermesi, ancak üç panelli olmasıyla bu grubun en erken tarihli örneği olarak değerlendirilebilir.

Bu örneklerin dışında, yapılan çalışmalar sırasında Karamatpepe'de üç panelli kuşlu kotylelere ait gövde parçaları da ele geçmiştir. NİF.06.KT.42, NİF.08.KT.353 ve NİF.11.KT.89 buluntu numaralı örneklerin (Fig. 7, 8-11) iyi artılmış bej renk hamurları çok az oranda mika katkılı ve ince taneli, sık dokuludur. Dış yüzeylerinde yer alan bezemeler kahverenginin tonlarında yapılmıştır.

NİF.11.KT.89 buluntu numaralı örnekte, yatay bantların arasına yerleştirilen nokta sağa eğimli kısa çizgi sırası ile üstte, gövdesi çapraz taranmış kuş figürü gövdesinin alt kısmı görülmektedir (Fig. 7, 8).

NİF.08.KT.353 buluntu numaralı örnekte görülen bezeme; üst frizde üçlü dikey çizgi kümesi ile ayrılan metoplar içerisine yerleştirilmiş kuş figürü gövdesinin alt kısmı ve bu üst frizden iki sıra yatay bant ile ayrılan alt frizde, çizgi sıraları şeklindedir (Fig. 7, 9).

NİF.06.KT.42 buluntu numaralı örnek de olasılıkla iki friz halinde düzenlenmiştir. Üst frizde üçlü dikey çizgi kümeleri ile ayrılan metop içinde kuş gövdesi ve bunun altında, iki sıra yatay bant yer almaktadır (Fig. 7, 10).

Söz konusu örneklerde üçlü dikey çizgiler ile ayrılan metoplar, gövdesi çapraz taralı kuş figürleri ile bunların ayakları altında bulunan noktalar Coldstream'in de³⁸ belirttiği gibi üç panelli kuşlu kotylelerin bezeme özelliklerini yansıtmaktadır.

NİF.12.KT.39 buluntu numaralı parçada ise bir kuş figürünün ayakları ile sol alt tarafında "N" harfi görülmektedir (Fig. 7, 11).

Bu tipe ait örnekler, Smyrna³⁹, Klazomenai⁴⁰, Miletos⁴¹, Samos⁴², Delos⁴³ kentleri ile Karia⁴⁴ ve Kilikya Bölgesi⁴⁵ buluntuları arasında görülmektedir.

Karamatpepe'deki parçalar, benzer örnekleri ve bezemeleri dikkate alındığında, M.Ö. 700-650 yılları arasına tarihlendirilir.

Kuşlu Skyphoslar

Karamatpepe'de yapılan kazı çalışmalarında, kuşlu kotyleler dışında, hem form hem de bezeme açısından kotylelerin devamı niteliğinde olan kuşlu skyphoslarla ilgili tek bir örnek tespit edilebilmiştir (Fig. 7, 12). Skyphosların

³⁸ Coldstream 1968, 299.

³⁹ Akurgal 1950, Lev. IX, Res. a.

⁴⁰ Hürmüzlü 2003, 273-275, Fig. 55, 217/3, 217/4, 217/5, 217/6, Fig. 57, 219/1; Hürmüzlü 2004, 83, Fig. 12.

⁴¹ Kerschner 1999, Abb. 10-26

⁴² Walter 1968, Lev. 44: 267.

⁴³ Dugas – Rhomaios 1934, Lev. 46, 6-9.

⁴⁴ Özgünel 2006, 55-56, 81-82, 105, Lev. XLII: a-b.

⁴⁵ Arslan 2010, 132, Fig. 16, 174, Lev. 41, 173.

tipolojik özellikleri incelendiğinde, ağız kenarlarının yuvarlatılarak yapılmasıyla, çentikli ağız kenarına sahip kotylelerden ayrıldığı görülmektedir. Gövde yapısı ise alta doğru daralarak disk ya da halka formu bir kaide üzerine oturmaktadır. Ağız kenarının hemen altına yapılan karşılıklı iki yatay kulp, tüm örneklerde karakteristiktir.

Karamattepe'de tespit edilen NİF.08.KT.310 buluntu numaralı örnek ağız kenar parçası olup çapı 16 cm.'dir. Parçanın açık kiremit renk hamuru mikalı ve mineral katkılı, ince taneli ve sık dokuludur. Dış yüzeyi hamurunun renginde olup kırmızı-kahverengi bezemelidir. Parçanın bezeme şeması incelendiğinde, alta yapılan bir bant ile gövdenin üst bölümünde bir friz oluşturulmuş, bu friz üçlü ince ya da kalın dikey çizgi kümeleriyle metoplara ayrılmıştır. Metoplardan birinde, çerçevesi ve içi taralı baklava dilimi tam koruna gelmiştir. Yanındaki metopta ise sağa dönük bir kuşun arka bölümü görülmektedir. Parça bu noktadan kırıldığı için metobun genişliği ile kuşun geri kalan bölümü hakkında yorum yapmak zordur. Görülebildiği kadarıyla ince ve uzun bir gövde yapısına sahip kuş figürünün bu bölümü çapraz taranmıştır.

Karamattepe örneği, Coldstream Grup 2 başlığı altında değerlendirdiği örnekler gibi M.Ö. 675-640 arasına tarihlendirilir⁴⁶.

Sonuç

Karamattepe'de yürütülen kazı çalışmaları, Smyrna - İzmir'in doğusunda, Ege'nin önemli bir yükseltisi olan Nif Dağı'nın, Geç Geometrik-Arkaik Dönem yerleşim modelleri ile keramik kültürünün aydınlatılması bakımından çok önemlidir. Yukarıda da değinildiği gibi, İstanbul Üniversitesi adına E. Tül Tulunay tarafından başlatılan Nif Dağı Araştırma ve Kazı Projesi öncesinde, yapılan birkaç araştırma dışında büyük ölçüde göz ardı edilen bu yöre ile ilgili bilgi az ve yetersiz idi. Arkeolojik kazı çalışmalarıyla gün ışığına çıkan veriler, bu dağlık kesime, en azından şimdilik Geç Geometrik Dönem'den itibaren, yerleşildiğini, kuşkuya yer bırakmayacak şekilde göstermekte; bu dönemi temsil eden keramik kültürüne, daha geniş bir perspektiften bakma imkânını da sunmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmayla tanıtımı ve ön değerlendirmesi yapılan kuşlu kotyle ve skyphosların, kıyı ve ada yerleşimleri dışında, Nif Dağı'ndaki gibi, dağlık iç kesimdeki yerleşmelerde de tespit edilmiş olması, yayılım alanının bu bölgede sadece kıyıyla sınırlı kalmayıp, daha geniş olduğunun saptanması açısından çok önemlidir.

Karamattepe'de yapılan kazı çalışmalarında, kuşlu kotyle ve skyphosların üç tipi tespit edilebilmiştir. Bunlardan en erken grubu oluşturan parçalar dört panelli kotylelere ait olup M.Ö. 8. yy.'ın son çeyreği ile M.Ö. 7. yy.'ın başlarına aittir. Üç panelli kotyle örnekleri ise M.Ö. 7. yy.'ın ilk yarısına tarihlendirilir. Bugüne kadar yapılan çalışmalarda kuşlu skyphoslar içinde net olarak değerlendirebileceğimiz tek bir örnek tespit edilmiştir. Bu parça da M.Ö. 7. yy.'ın ikinci çeyreğine tarihlendirilebilir.

Kuşlu kotyle ve skyphosların üretim yerleriyle ilgili sorunların çözümüne yönelik çalışmalar, özellikle kıyı şeridindeki kentlerin keramik örnekleri üzerinden yapılan kil analizleriyle yeni ivmeler kazanmaya başlamış ve bu görüşler bilim dünyası ile paylaşılmıştır. Ancak Nif Dağı gibi kısmen kıyı şeridinden uzakta kurulan kırsal ve dağlık yerleşmelerde de tespit edilen bu grubun üretim yeriyle ilgili çözüm önerileri bugün için netleşmiş değildir. Karamattepe keramik örnekleri üzerine yapılan ön değerlendirmeler dahi, dağlık ve kırsal bölgelerde yürütülecek araştırmaların, bu dönemin keramik geleneği ve kültürel yayılımıyla ilgili konularda bilim dünyasına oldukça önemli katkılar sağlayabileceğini göstermektedir. Kil analiz sonuçlarıyla birlikte değerlendirilecek yeni veriler de konu üzerine daha ayrıntılı yorumlar yapılabilmesine yardımcı olacaktır.

⁴⁶ Coldstream 1968, 299-300. Bu tipin diğer merkezlerdeki benzerleri için bk. Jacopi 1929, Fig. 54, 11435; Ghali – Kahil, 1960, 17-18, Lev. 1, 1-8; Hürmüzlü 2003, Fig. 8, 32/8, Fig. 9, 32/12, 32/19, Lev. 79, 92/2, Fig. 29, 127/3, 127/4, Fig. 30, 129/5-8, 10 ve Fig. 33, 139/4-5; Arslan 2010, 32-33, 132, Lev. 16, 177-179, Lev. 41, 176.

Katalog

Figür No : 7/1
 Buluntu No : NİF.09.KT.84-02
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık-Ağız Kenar Parçası
 Ölçüler : AÇ: 13.5 cm. Y: 5.5 cm. CK: 0.4 cm.

Tanım: Tozaran bir yapıya sahip bej renk hamur, mika, mineral ve az oranda kireç katkılı, ince taneli, sık dokuludur. Dış yüzey hamurunun renginde, iç yüzey kahverengi astarlıdır. Her iki yüzey de mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeydeki bezemeler, kahverenginin tonlarında yapılmıştır. Bezeme alanı iki sıra yatay bant ile iki frize ayrılmış, bu frizler ikili dikey çizgi kümeleri ile metoplara bölünmüştür. Üst frizdeki bezemeler; ağız kenarının altında yatay iki sıra bant ve bu bantların altında metop içine yerleştirilmiş ağızda yılan tutan kuş figürü, içi taralı baklava dilimi ve meander ağacı motifinden oluşan kompozisyon şeklindedir. Doldurucu motif olarak kesintisiz zikzak kullanılmıştır. Alt frizde metop içinde kelebek motifi vardır. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/2
 Buluntu No : NİF.09.KT.11
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık-Ağız Kenar Parçası
 Ölçüler : AÇ: 15 cm. Y: 3.3 cm. CK: 0.5 cm.

Tanım: Tozaran bir yapıya sahip bej renk hamur, mika, mineral ve kireç katkılı, ince taneli, sık dokuludur. Dış yüzey bej, iç yüzey koyu kahverengi-siyah astarlıdır. Her iki yüzey de mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeydeki bezemeler kahverenginin tonlarında yapılmıştır. Bezemeler; ağız kenarının altında yatay bir bant ve bu bantın altında dikey ikili çizgi kümeleri ile ayrılan metoplar içine yerleştirilmiş kuş figürü, meander ağacı, içi taralı üçgen, zikzak ve kelebek motifinden oluşan kompozisyon şeklindedir. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/3
 Buluntu No : NİF.12.KT.70
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık-Ağız Kenar Parçası
 Ölçüler : AÇ: 10 cm. Y: 4.1 cm. CK: 0.4 cm.

Tanım: İyi artılmış koyu bej renk hamur, mika, mineral katkılı, ince taneli ve sık dokuludur. Dış yüzey hamurunun renginde, iç yüzey açık kahverengi astarlıdır. Her iki yüzey mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeydeki bezemeler kahverengidir. Bezemeler; ağız kenarının altına çekilen yatay bir bant ve bu bantın altında üçlü dikey çizgi kümeleri ile ayrılan metoplar içine yerleştirilmiş kuş figürü ve içi taralı baklava dilimi motifinden oluşan kompozisyon şeklindedir. Gövdenin altı tamamen astarlanmış olmalıdır. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/4
 Buluntu No : NİF.08.KT.01
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık-Ağız Kenar Parçası
 Ölçüler : AÇ: 11 cm. Y: 3.1 cm. CK: 0.3 cm.

Tanım: Tozaran bir yapıya sahip açık bej renk hamur, az oranda mika katkılı, ince taneli ve sık dokuludur. Dış yüzey hamurunun renginde, iç yüzey kırmızı astarlıdır. Her iki yüzey de mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeydeki bezemeler kahverenginin tonlarında yapılmıştır. Bezemeler; ağız kenarının altına çekilen yatay bir bant ve bu bantın altında olasılıkla dikey çizgi kümeleri ile ayrılan metop içine yerleştirilmiş kuş figürü, doldurucu olarak kullanılmış içi taralı üçgen motifinden oluşur. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/5
 Buluntu No : NİF.09.KT.30
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık-Ağız Kenar Parçası
 Ölçüler : AÇ: 14 cm. Y: 2.7 cm. CK: 0.5 cm.

Tanım: İyi artılmış koyu bej renk hamur, az oranda mika katkılı, ince taneli ve sık dokludur. Dış ve iç yüzey hamurunun renginde astarlı, mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeydeki bezemeler kahverenginin tonlarında yapılmıştır. Bezemeler; ağız kenarının altına çekilen yatay bir bant ve bantın hemen altında üçlü dikey çizgi kümeleri ile ayrılan metop içine yerleştirilmiş kuş figüründen oluşmaktadır. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/6
 Buluntu No : NİF.12.KT.64
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık-Ağız Kenar Parçası
 Ölçüler : AÇ: 14 cm. Y: 2.3 cm. CK: 0.5 cm.

Tanım: Açık kiremit renk hamur, az oranda mika, mineral ve kireç katkılı, ince taneli, sık dokuludur. Dış yüzey hamurunun renginde, iç yüzey koyu kırmızı astarlıdır. Her iki yüzey de mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeydeki bezemeler koyu kırmızı renkte yapılmıştır. Bezemeler; ağız kenarının altına yapılan yatay bir bant ve bu bantın altında üçlü dikey çizgi kümeleri ile ayrılan metop içine yerleştirilmiş kuş ve içi taralı baklava dilimi motifinden oluşan kompozisyon şeklindedir. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/7
 Buluntu No : NİF.08.KT.02
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık-Ağız Kenar Parçası
 Ölçüler : AÇ: 17 cm. Y:3.4 cm. CK: 0.5 cm.

Tanım: Bej renk hamur, mika, mineral ve az oranda kireç katkılı, ince taneli, sık dokuludur. Dış ve iç yüzey açık devettiyü astarlı, mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeydeki bezemeler koyu kahve-siyah renk tonlarında yapılmıştır. Bezemeler; ağız kenarının altına çekilen yatay bir bant ve bu bantın altında üçlü dikey çizgi kümeleri ile ayrılan metoplar içine yerleştirilmiş kuş figürü ile olasılıkla meander ağacı motifinden oluşan kompozisyon şeklindedir. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/8
 Buluntu No : NİF.11.KT.89
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık Gövde Parçası
 Ölçüler : AÇ: - Y: 2.5 cm. CK: 0.4 cm.

Tanım: İyi artılmış bej renk hamur, çok az oranda mika katkılı, ince taneli ve sık dokuludur. Dış yüzey hamurunun renginde, iç yüzey kahverengi astarlıdır. Dış yüzeydeki bezemeler koyu kahverengidir. Bezemeler; iki sıra yatay bant üzerindeki kuş figürü ile yatay bantların altına yapılan ve birbirini takip eden nokta sırasından oluşmaktadır. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/9
 Buluntu No : NİF.08.KT.353
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık Gövde Parçası
 Ölçüler : AÇ: - Y: 2.5 cm. CK: 0.4 cm.

Tanım: İyi artılmış koyu bej renk hamur, az oranda mika ve mineral katkı, ince taneli, sık dokuludur. Dış yüzey hamurunun renginde, iç yüzey kırmızı-kahverengi astarlıdır. Her iki yüzey de yarı mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeyde yer alan bezemeler kahverengi olup iki friz şeklinde düzenlenmiştir. Bezemeler; üst frizde üçlü dikey çizgi kümeleri ile ayrılan metop içerisine yerleştirilmiş kuş figürünün gövdesinden oluşan kompozisyon şeklinde görülürken üst frizden iki sıra yatay bant ile ayrılan alt frizde dikey çizgi kümesi görülmektedir. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/10
 Buluntu No : NİF.06.KT. 42
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık Gövde Parçası
 Ölçüler : AÇ: - Y: 2.3 cm. CK: 0.4 cm.

Tanım: Koyu bej renk hamur, mika, mineral ve kireç katkı, ince taneli, sık dokuludur. İç yüzey kahverengi, dış yüzey hamurunun renginde astarlıdır. Her iki yüzey de mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeydeki bezemeler kahverenginin tonlarında yapılmıştır. Üçlü dikey çizgi kümeleri ile ayrılan metop içinde kuş gövdesi ile altında iki sıra yatay bant yer almaktadır. Yanındaki metop da ise olasılıkla içi taralı baklava diliminin sol alt kenarı görülmektedir. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/11
 Buluntu No : NİF.12.KT.39
 Buluntu Adı : Kotyle
 Buluntu Durumu : Kırık Gövde Parçası
 Ölçüler : AÇ: - Y: 2.3 cm. CK: 0.4 cm.

Tanım: İyi artılmış bej renk hamur, çok az oranda mika katkı, ince taneli ve sık dokuludur. Dış yüzey hamurunun renginde, iç yüzey siyah astarlıdır. Her iki yüzey de mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeydeki bezemeler kahverengi tonlarında yapılmıştır. Bezemeler; iki sıra yatay bant üzerinde, bir kuşun gövdesinin alt bölümü ile bu figürün sol alt tarafında “N” harfinden oluşan kompozisyon şeklindedir. Çarkta yapılmıştır.

Figür No : 7/12
 Buluntu No : NİF.06.KT. 310
 Buluntu Adı : Skyphos
 Buluntu Durumu : Kırık-Ağız Parçası
 Ölçüler : AÇ: 18 cm. Y:5 cm. CK: 0.5 cm.

Tanım: Açık kiremit renk hamur, yoğun mika, mineral katkı, ince taneli ve sık dokuludur. Dış yüzey hamurunun renginde, iç yüzey kırmızı astarlıdır. Her iki yüzey mat ve hafif pürüzlüdür. Dış yüzeydeki bezemeler kırmızı renkte yapılmıştır. Bezemeler; ağız kenarının hemen altına çekilen ince yatay bir bant ve bu bandın altında üçlü dikey çizgi kümeleri ile ayrılan metoplar içine yerleştirilmiş içi taralı baklava dilimi motifi ile kuş gövdesinden oluşan kompozisyon şeklindedir. Çarkta yapılmıştır.

Kısaltmalar ve Bibliyografya

- Akurgal 1950 E. Akurgal, "Bayraklı Kazısı Ön Raporu", *AÜDTCF* 8, 1950, 1-84.
- Arslan 2010 N. Arslan, *Kilikya Demir Çağı Seramikleri-İthal Boyalı Seramikler ve İlişkiler*, İstanbul, 2010.
- Athenaios Athenaios, *Deipnosophistai, The Deipnosophists*, (çev. C. B. Gulick), London, 1969.
- Blegen 1958 C. W. Blegen, *Troy IV. Settlements VIIa, VIIb and VIII*, Princeton, 1958.
- Brommer 1979 F. Brommer, "Ein ostgriechischer Skyphos", *Studies in Honor of Arthur Dale Trendall*, (ed. A. Cambitoglou) Sydney, 1979, 39-45.
- Coldstream 1968 J. N. Coldstream, *Greek Geometric Pottery, A Survey of Ten Local Styles and their Chronology*, London, 1968.
- Cook – Dupont 1998 R. M. Cook – P. Dupont, *East Greek Pottery*, London, 1998.
- Doğer – Gezgin 1998 E. Doğer – İ. Gezgin "Arkaik ve Klasik Dönem'de İzmir'in Dış Savunması Üzerine Gözlemler", *II. Uluslararası İzmir Sempozyumu Tebliğler*, İzmir, 1998, 7-30.
- Dugas – Rhomaios 1934 C. Dugas – K. Rhomaios, *Exploration Archeologique de Delos XV, Les vases prehelléniques et géométriques*, Paris, 1934.
- Dupont 1986 P. Dupont, "Naturwissenschaftliche Bestimmung der archaischen Keramik Milets", *Milet 1899-1890. Ergebnisse, Probleme und Perspektiven einer Ausgrabung. Kolloquium Frankfurt am Main 1980*, (ed. W. Müller-Wiener), *IstMitt Beiheft 31*, Tübingen, 1986, 57-71.
- Ghali-Kahil 1960 L. Ghali-Kahil, *Etudes Thasiennes VII, La céramique grecque (Fouilles 1911-1956)*, Paris, 1960.
- Graeve 1974 V. von Graeve, "Milet, über die Arbeiten im Südschnitt an der Hellenistischen Stadtmauer 1963", *IstMitt*, 1974, 23-24.
- Graeve 1975 V. von Graeve, "Milet. Vorläufiger Bericht über die Grabungen im Südschnitt an der Hellenistischen Stadtmauer", *IstMitt* 25, 1975, 35-59.
- Güngör 2006 Ü. Güngör, *Klazomenai Yıldız Tepe Nekropolisi* (Ege Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi 2006).
- Hürmüzlü 2003 B. Hürmüzlü, *Klazomenai-Akpınar Nekropolisi* (Ege Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi 2003).
- Hürmüzlü 2004 Grounds at Klazomenai: Geometric through Hellenistic Periods", in: A. Moustaka – E. Skarlatidou – M. C. Tzanses – Y. Ersoy (eds.), *Klazomenai, Teos and Abdera: Metropoleis and Colony, Proceedings of the International Symposium Held at the Archaeological Museum of Abdera, 20-21 October 2001, Selanik, 2004*, 77-95.
- Jacopi 1929 G. Jacopi, *Clara Rhodos III, "Scavi nella Necropoli di Jalisso 1924-1928"* Rodos, 1929.
- Jones 1986 R. Jones, et. all., *Greek and Cypriote Pottery. A. Review of Scientific Studies*, Atina, 1986.
- Kerschner 1997 M. Kerschner, Ein stratifizierter Opferkomplex des 7. Jh s.v. Chr. aus dem Artemision von Ephesos, *ÖJh* 66, 1997, 84-226.
- Kerschner 1999 M. Kerschner, "Das Artemisheiligtum auf der Ostterrasse des Kalabaktepe in Milet", *AA*, 1999, 7-51.
- Kerschner 2000 M. Kerschner, et. al, "Ephesos in Archaischer und Klassischer Zeit. Die Ausgrabungen in der Siedlung Smyrna", *Die Aganis und Westliche Mittelmeer*, 2000, 45-54.
- Kerschner 2002 M. Kerschner, "Ostgriechische Kalottenschalen (Vogelkotylen, Vogel, Rosetten, Mäander und Reifenschalen) und Vogelkannen", *Töpferzentren der Ostägäis*, 2002, 63-72.
- Meriç 1988 R. Meriç, "Antik Dönem'de Küçük Menderes Havzası'nın Tarihsel Coğrafyası'na Genel Bir Bakış", *Ege Üniversitesi Coğrafya Dergisi-4*, İzmir, 1988, 202-212.
- Meriç 2009 R. Meriç, *Das Hinterland von Ephesos: Archäologisch-topographische Forschungen im Kaystros-Tal*, Viyana, 2009.
- Özgünel 1978 C. Özgünel, "Spätgeometrische Keramik in Bayraklı (Alt-Smyrna)", *Diffusion*, 1978, 17-26.
- Özgünel 2006 C. Özgünel, *Karia Geometrik Seramiği*, Ankara, 2006.
- Robertson 1940 M. Robertson, "The Excavations at Al Mina, Sueidia IV: The Early Greek Vases", *JHS* 60, 1940, 2-21.
- Tulunay 2002 E. T. Tulunay, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma Projesi Ön İnceleme Gezileri 1999-2001", *Haberler* 14, 2002, 18-19.
- Tulunay 2006 E. T. Tulunay, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma Projesi: 2004 Yılı Yüzeysel Araştırması", *AST XXIII-2*, 2006, 189-200.
- Tulunay 2007 E. T. Tulunay, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma Projesi: 2005 Yılı Yüzeysel Araştırması", *AST XXIV-2*, 2007, 351-362.
- Tulunay 2008 E. T. Tulunay, "Nif (Olympos) Dağı Kazı ve Araştırma Projesi: 2006 Yılı Kazısı", *KST* 29-3, 2008, 79-98.

- Tulunay 2009 E. T. Tulunay, “Nif (Olympos) Dağı Kazı ve Araştırma Projesi: 2007 Yılı Kazısı”, *KST 30-3*, 2009, 411-426.
- Tulunay 2010 E. T. Tulunay, “Nif (Olympos) Dağı Kazı ve Araştırma Projesi: 2008 Yılı Kazısı”, *KST 31-2*, 2010, 387-408.
- Tulunay 2011 E. T. Tulunay, “Nif (Olympos) Dağı Kazı ve Araştırma Projesi: 2009 Yılı Kazısı”, *KST 32-3*, 2011, 405-423.
- Tulunay 2012a E. T. Tulunay, “Nif (Olympos) Dağı Kazı ve Araştırma Projesi: 2010 Yılı Kazısı”, *KST 33-2*, 2012, 147-172.
- Tulunay 2012b E. Tulunay, “Smyrna (İzmir) Yakınlarında Birçok Kültürü Barındıran Dağ: Nif (Olympos)”, *Colloquium Anatolicum XI*, 2012, 81-99.
- Tulunay 2013 E. Tulunay, “Nif (Olympos) Dağı Kazısı - 2012”, *TEBE Haberler* 35, 2013, 38-41.
- Türkmen 2011 M. Türkmen, “İzmir Nif Dağı Balıcaoluk Yerleşimine İlişkin Gözlemler”, *Colloquium Anatolicum X*, 2011, 261-275.
- Türkmen 2012 M. Türkmen, “İzmir Nif Dağı’nda Bir Kale Yerleşimi: Balıcaoluk”, *Türkiye’de İskan ve Şehirleşme Tarihi*, 2012, 1-15.
- Walter 1968 H. Walter, *Samos V, Frühe Samische Gefasse*, Bonn, 1968.
- Walter-Karydi 1982 E. Walter-Karydi, et. al, *Alt Agina II, 1. Ostgriechische, Lakonische Attische Schwarz und Rotfigurige, Spätklassische und Hellenistische Keramik*, Mainz, 1982.

Fig. 1
Nif Dağı'ndaki
önemli arkeolojik
yerleşmeleri gösteren
fiziki harita

Fig. 2
Batı Anadolu ve
adalarda bulunan
kuşlu kâse buluntu
merkezleri
(Kerschner 2002,
161, Abb. 6.)

Fig. 3 Karamattepe yerleşmesi (Fot. Sultan Öncül 2011)

Fig. 4 Karamattepe yerleşmesinin Arkaik Dönem'e tarihlendirilen yapı kalıntıları

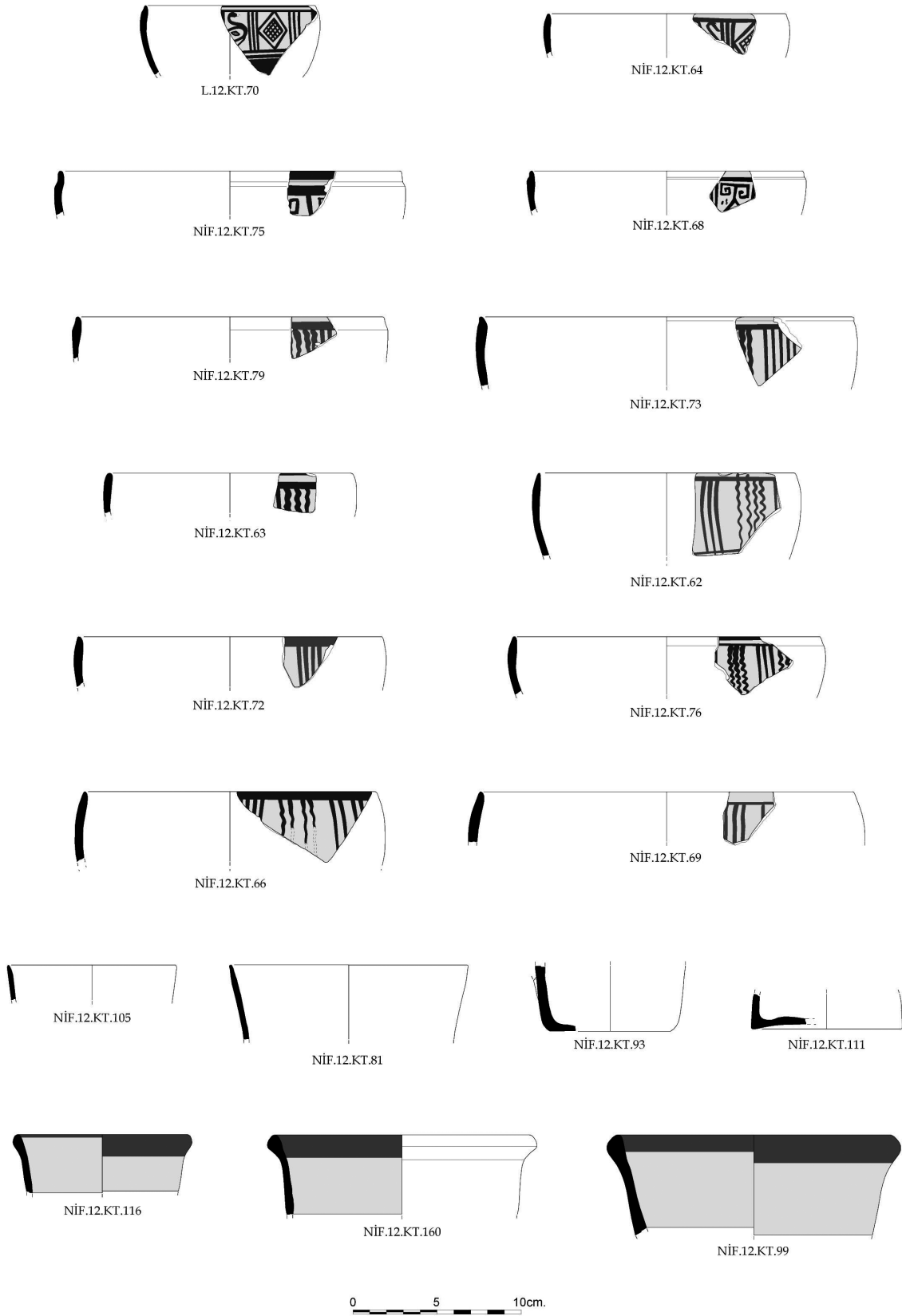
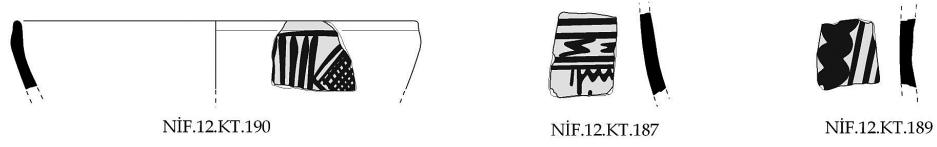

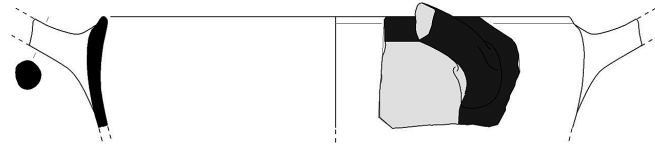
Fig. 5 Kontekst I'e ait keramik buluntulardan örnekler

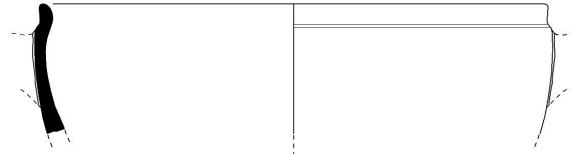
NİF.12.KT.190

NİF.12.KT.187

NİF.12.KT.189

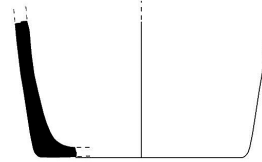
NİF.12.KT.193

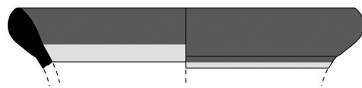
NİF.12.KT.194

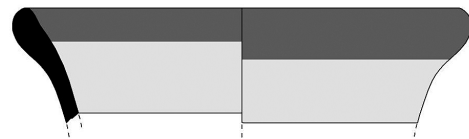
NİF.12.KT.223

NİF.12.KT.222

NİF.12.KT.200

NİF.12.KT.98

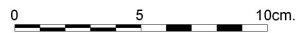

Fig. 6 Kontekst II' ye ait keramik buluntulardan örnekler

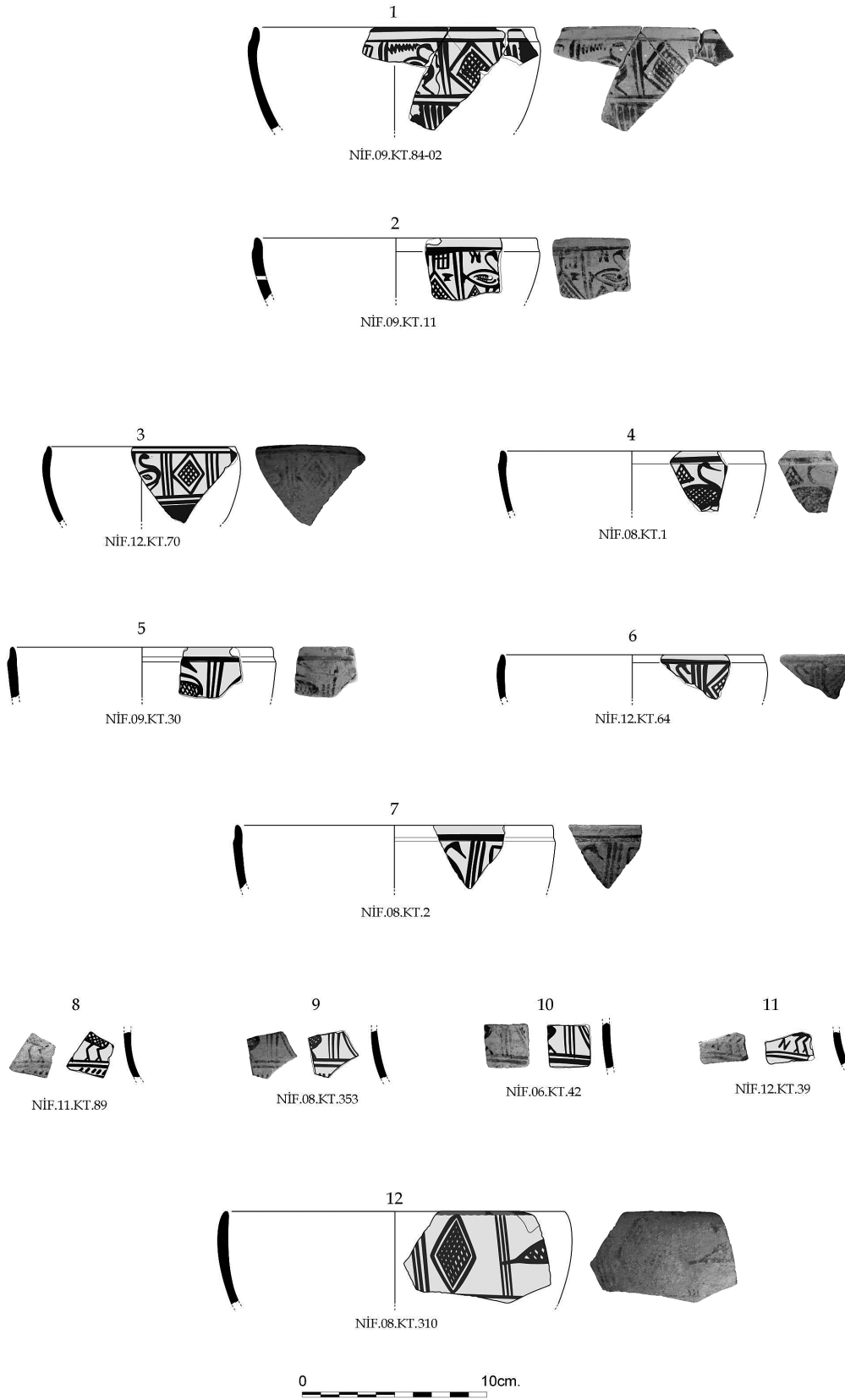

Fig. 7 Karamattepe yerleşmesinde bulunan kuşlu kotyle ve skyphos örnekleri

